

Satu Kapiainen
Timo T. Seppälä
Unto Häkkinen
Jorma Lauharanta
Risto P. Roine
Marja Korppi-Tommola

Pääkaupunkiseudun erittäin kalliit potilaat

© Kirjoittajat ja THL

Yliopistopaino
Helsinki 2010

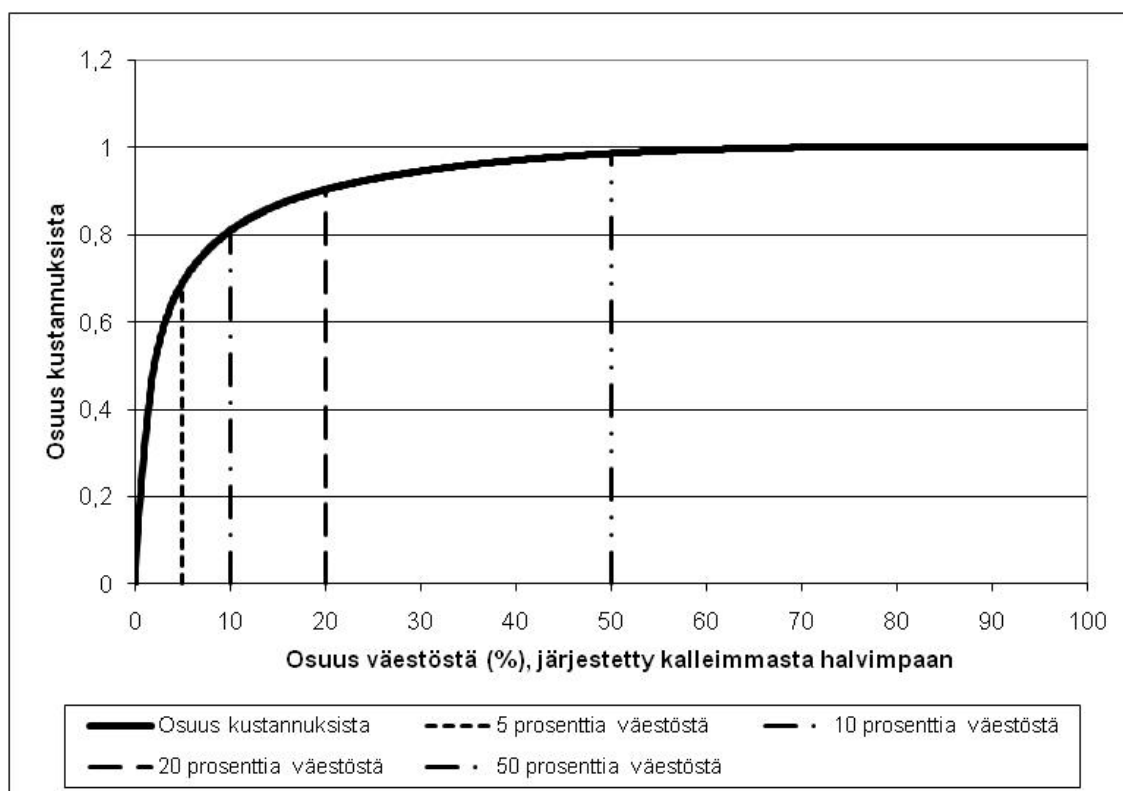
Sisällys

Johdanto	4
Aineisto ja menetelmät	4
 Tulokset.....	7
Kustannusten keskittyminen yleisesti ja erityisesti.....	7
Kalliiden potilaiden profiili.....	9
Kliiniset erityisryhmät	12
Kalliiden potilaiden palveluiden käyttö ja kustannukset sektoreittain.....	15
 Yhteenveto ja johtopäätökset	16
 Kirjallisuusviitteet	18

Johdanto

Pieni joukko potilaita kuluttaa merkittävän osan terveydenhuollon voimavaroista. Esimerkiksi pääkaupunkiseudun väestöstä alle kymmenen prosenttia käyttää 80 prosenttia alueen terveydenhuollon kustannuksista (Kuvio 1). Tehostamalla kalliiden potilaiden hoitokäytäntöjä voidaan mahdollisesti alentaa hoitokustannuksia ja sitä kautta säästää huomattava määrä terveydenhuollon voimavaroja tai siirtää näitä voimavaroja muiden potilaiden hoitoon.

Kuvio 1. Terveydenhuollon kustannusten keskittyminen pääkaupunkiseudulla

Tässä tutkimuksessa kartoitetaan pääkaupunkiseudun erittäin kalliiden potilaiden erityispiirteitä ja mahdollisia karakterisoivia tekijöitä. Lähtökohtana on selvittää voitaisiinko hoitokäytäntöjä tehostaa ja kyseisiä kustannuksia hillitä terveystaloudellisin keinoin. Tutkimuksessa tarkastellaan kunnallisen sektorin palveluiden käyttöä jaoteltuna somaattiseen erikoissairaanhoidon, psykiatriseen hoitoon, vanhustenhuoltoon, perusterveydenhuoltoon, kehitysvammahuoltoon ja muuhun terveydenhuoltoon. Kalliita potilaita tarkastellaan lisäksi eräissä kliinisesti mielenkiintoisissa erityisryhmissä.

Aineisto ja menetelmät

Tutkimus perustuu pääkaupunkiseudun kuntien (Helsinki, Espoo, Vantaa) asukkaista muodostettuun aineistoon vuodelta 2006 (n = 984 591). Tutkimusaineistoon on yhdistetty yksilötasolla kaikkien tutkimukseen valituissa kunnissa asuvien henkilöiden erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon, vanhustenhuollon ja muun terveydenhuollon palvelujen käyttö ja tämän perustella arvioidut kustannukset. Palvelujen käyttö on muutettu kustannuksiksi valtakunnallisten yksikkökustannusten (Hujanen ym. 2008) ja CHESSissä Perfect-

hankkeeseen kehiteltyjen menetelmien (Peltola ym. 2009)¹ perusteella. Kustannusten laskentamenettely on kuvattu yksityiskohtaisemmin muualla (Häkkinen ym. 2009). Aineistossa on mukana Kansaneläkelaitoksen (Kelan) rekistereistä tutkimuskohteena olevien kuntien väestön yksityisen sektorin palvelujen käyttö, lääkeostot ja niiden kustannukset perustuen todellisiin hoitopalkkioihin ja reseptilääkkeiden hintoihin.

Tutkimuksessa hoitokustannukset määriteltiin sisältävän erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon, perusterveydenhuollon avohoidon (erikoislääkärijohtoisten terveyskeskusten avokäynnit, lääkärikäynnit, mielenterveystyö ja avohoidon muut käynnit), vanhustenhuollon, perusterveydenhuollon kotihoidon, hammashoidon ja muun terveydenhuollon (mm. kehitysvammahuolto, kehitysvammahuollon ostopalvelut, päihdehuolto ja kuntoutus) kustannukset. Potilas määriteltiin *erittäin kalliiksi* kahdella tavalla: (i) potilaat, joiden hoitokustannukset ylittivät 75 000 euroa (kalleusryhmä I; n = 977); (ii) potilaat, joiden hoitokustannukset ylittivät 50 000 euroa (kalleusryhmä II, n = 3 187).

75 000 euron rajan ylittäjät muodostavat 30 prosenttia 50 000 euron rajan ylittäneistä. 50 000 euron rajan ylittänyttä pidetään useassa sairaanhoitopiirissä kalliina potilaana, jonka erikoissairaanhoidon kustannuksia tasataan jäsenkuntien kesken. Potilaan hoitokustannukset ylittävät 50 000 euroa, jos hän on ollut pitkäaikaishoidossa koko vuoden ajan. 75 000 euron rajan ylitti pääkaupunkiseudulla noin 0,1 prosenttia väestöstä, ja heihin kohdistui noin 4 prosenttia kustannuksista. Vastaavat osuudet 50 000 euron ylittäjillä olivat 0,3 ja 14 prosenttia.

Taulukko 1. Palvelujen sisällöllinen ryhmittely

1. Vanhustenhuolto
Vanhainkodit, muu ympärivuorokautinen palveluasuminen, palvelutalot, kotipalvelu, kotihoito. Terveyskeskusten pitkäaikaishoito (65 vuotta täyttäneet) ja vanhusten kotisairaanhoido
2. Terveyskeskusten huolto
Ilman terveyskeskusten 65 vuotta täyttäneiden pitkäaikaishoitoa ja vanhusten kotisairaanhoidoita
2.1 Somaattinen erikoissairaanhoido
Sairaanhoitopiirien, yksityisten palvelutuottajien ja erikoislääkärijohtoisten terveyskeskusten erikoissairaanhoido (vuodeosastohoito- ja poliklinikkatoiminta)
2.2 Psykiatria ja mielenterveystyö
Sairaanhoitopiirien psykiatrian toiminta, kuntien mielenterveystoimistot ja mielenterveyskäynnit sekä terveyskeskusten vuodeosastojen alle 65-vuotiaat psykiatrisilla päädiagnooseilla hoidetut potilaat
2.3 Terveyskeskusten avohoido
Lääkäri- ja hoitajakäynnit (ml. laboratorio ym. toimenpiteet), neuvolatoiminta, ehkäisevä työ, jne. pl. vanhusten kotisairaanhoido
2.4 Terveyskeskusten vuodeosastohoito
Ilman vanhusten pitkäaikaishoitoa, psykiatristen potilaiden hoitoa ja terveyskeskusten erikoislääkärijohtoista toimintaa
2.5 Kehitysvammahuolto
Kehitysvammahuolto ja kehitysvammahuollon ostopalvelut
2.6 Muu terveydenhuolto
Puolustusvoimien ja vankeinhoitoon terveydenhuolto, päihdehuolto, kuntoutus, perusterveydenhuollon avohoidon hammashuolto (hammaslääkärikäynnit ja muut käynnit), alle 65-vuotiaiden perusterveydenhuollon avohoidon kotihoito

¹ Perfect-hankkeessa (PERformance, Effectiveness and Cost of Treatment episodes) luodaan indikaattoreita ja malleja, joiden perusteella seurataan systemaattisesti eri rekisteri- ja tilastotietoihin perustuen erikoissairaanhoidon hoitoketjuihin sisältyviä palveluja, niiden vaikuttavuutta, laatua ja kustannus-vaikuttavuutta alueiden, sairaaloiden ja väestöryhmien kesken.

Kustannusten keskittymistä yleisesti ja eriteltynä tarkasteltiin jaoteltuna somaattiseen erikoissairaanhoidon, psykiatriseen hoitoon sekä vanhusten-, perusterveyden-, kehitysvamma- ja muuhun terveydenhuoltoon (Taulukko 1). Lisäksi tarkasteltiin reseptilääkkeiden ja yksityisten palveluiden käyttöä.

Kalliiden potilaiden profiilia tarkasteltiin iän, sukupuolen, asuinkunnan, sairastavuuden ja kuolemanläheisyyden suhteen. Ikäryhmittelyssä toimivat luokat olivat seuraavat: 0–18, 19–39, 40–64, 65–74, 75–84, yli 84. Sairastavuus määriteltiin hoitoilmoituksen päädiagnoosin mukaan (ICD-luokitukset) ja Kelan lääkkeiden erityiskorvattavuuden (Kelan sairausluokitus) sekä lääkeostojen perustella (ATC-koodi) (Taulukko 2). Henkilö luokiteltiin kehitysvammaiseksi, jos hänen terveydenhuollon kustannukset sisälsivät kehitysvammanhuollon kustannuksia.

Taulukko 2. Sairauksien määrittely rekisteriaineistosta

Sairaus	Esiintyvyys (%)	Hoitoilmoitus 1987-1995: ICD-9	Hoitoilmoitus 1996 -, ICD-10	Kelan erityiskorvauksiin oikeuttavan sairauden koodi	Reseptilääkkeen ATC-koodi
Verenpainetauti	6,6	40*	I10*-I15*	205	C03*, C07*, C08*, C09*, ei sepelvaltimotautia eikä eteisvärinää
Keuhkoastma/astma	3,6	4912*, 496*	J44*-J46*	203	R03*
Sepelvaltimotauti	2,6	410*-414*	I20*-I25*	206	
Diabetes	2,5	250*	E10*-E14*	103	A10A*, A10B*
Syöpä	2,3	140*-208*	C00*-C99*, D00*-D09*	115, 116, 117, 128, 130, 180, 184, 185, 189, 311, 312, 316	L01* paitsi L01BA01 N05A* paitsi N05AB01 ja N05AB04 ja ei dementiaa N06A* B01AA03
Mielisairaus	1,7	295*-298* paitsi 2960* ja 2961*	F20*-F31* F32*-F34*	112,188 N/A	
Masennus	1,2	2960*, 2961*	F32*-F34*	N/A	N06A*
Eteisvärinä	1	4273*	I48*	207	B01AA03
Sydämen vajaatoiminta	0,8	428*	I50*	201	
Alkoholismi/narkomania	0,4	291*, 304*-305*	F10*-F19*		
Dementia	0,3	290*, 3310*	F00*-F03*, G30*	307	N06D*
Parkinsonin tauti	0,2	332*	G20*	110	N04B*

* viittaa siihen, että luokitus sisältää kaikki alaryhmät

Mukaan valittiin eräitä kustannuksiltaan kalliita kansansairauksia, joista saatiin tietoja rekistereistä. Tältä osin on otettava huomioon rekisteritietojen puutteellisuus eräissä sairauksissa. Tunnettu tosiasia on, että dementia on diagnosoitu puutteellisesti, ja tältä osin tulokset ovat aliarvioita. Kuolemanläheisyyttä tarkasteltiin kuolinajankohdan mukaisesti. Seuranta ulotettiin käsittämään vuodet 2006 ja 2007.

Tilastollisesti merkitseviä, kalliita kustannuksia selittäviä tekijöitä kartoitettiin käyttämällä logistista regressioanalyysia, jossa vastemuuttujana oli potilaan kuuluminen kalleusryhmään I ja II. Selittävinä muuttujina toimivat kaksiluokkaiset indikaattorimuuttujat sairauksille (Taulukko 2), kuolemalle (kuollut 2006 tai 2007), kehitysvammaisuudelle, sukupuolelle, ikäryhmille ja asuinkunnalle. Tarkastelun kohteena olivat aluksi kaikki selittäjät, joista jatkotarkasteluun valittiin tilastollisesti merkitsevät (5 %:n taso) selittäjät.

Tarkastelu tehtiin koko pääkaupunkiseudun kolmen kunnan yhdistetyllä aineistolla sekä erikseen kunnittain. Kliinisesti mielenkiintoiset erityisryhmät (vakavaa mielisairautta, diabetesta ja dementiaa sairastavat sekä vanhustenhoidon laitospotilaat) ja niiden kustannusprofiloinnin muuttujat valittiin yhdessä klinisten asiantuntijoiden kanssa.

Tulokset

Seuraavassa esitetään kustannusten keskittyminen ja palveluiden käyttö kunnittain. Tarkoituksena on tuoda esille mahdolliset kuntien väliset erot perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kustannuksissa sekä selvittää voitaisiinko erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yhteistyötä jollakin tavalla parantaa. Tuloksissa esitetään myös kalliiden potilaiden profiili sekä kalliiden psykiatristen potilaiden ikä- ja sukupuolijakaumat kunnittain. Tämä auttaa hahmottamaan mahdollisia hoitojärjestelyjen muutoksia (esimerkiksi kotihoidon tai ennakoidun kuntoutuksen harkitsemista). Samoin ikä- ja sukupuolijakaumat helpottavat tulosten tulkintaa ja parantavat niiden läpinäkyvyyttä, sillä kunnan ikä- ja sukupuolijakaumalla on ilmeinen vaikutus palveluiden käyttöön ja siten kustannuksiin. Vuosien 2006 tai 2007 aikana kuolleita tarkastellaan myös erikseen. Tätä kautta voidaan selvittää tiettyjen sairauksien yhteys kuolemanläheisyyteen kalliiden potilaiden kohdalla. Lopuksi tarkastellaan erikseen eri sairausryhmien kustannusten jakautumista ja palvelujen käyttöä.

Anonymiteetin takaamiseksi tuloksista on jätetty pois kaikki alle kolmeakymmentä henkilöä koskevat luvut. Tulosten tulkinnassa on hyvä ottaa huomioon se, että potilaalla havaittu sairaus ei välttämättä tarkoita kyseisen sairauden aiheuttavan ilmenevät korkeat kustannukset. Voidaan ainoastaan todeta, että korkeiden kustannusten potilaalla esiintyy kyseinen sairaus.

Kustannusten keskittyminen yleisesti ja erityisesti

Suurin osa pääkaupunkiseudun hoitokustannuksista muodostui erikoissairaanhoidosta (39 %), vanhustenhoidosta (25 %) ja perusterveydenhuollosta (18 %) (Taulukko 3). Näistä hoidoista kertyi lähes 1,3 miljardin menoerä vuonna 2006. Erittäin kalliiden potilaiden (kalleusryhmä I) suurimman kustannuserän (40 %) muodosti psykiatrinen vuodeosastohoito. Erittäin kalliiden psykiatrian vuodeosastohoitopotilaiden (n = 434) kustannukset muodostivat yli 35 prosenttia kaikkien pääkaupunkiseudulla asuvien psykiatrisista vuodeosastohoidon menoista ja 25 prosenttia kaikista psykiatrian menoista.

Kun kalliiden potilaiden kustannusraja laskettiin 50 000 euroon, psykiatrian ja somaattisen erikoissairaanhoidon vuodeosastohoidon osuudet kokonaiskustannuksista laskivat, ja vastaavasti kehitysvammahuollon sekä vanhustenhoidon ja perusterveydenhuollon vuodeosastohoidon osuudet kasvoivat. Lääkkeiden ja yksityisten palvelujen käyttö oli kalliilla potilailla varsin vähäistä suhteessa muuhun terveystalouden käyttöön.

Kustannukset jakautuivat eri tavalla eri kunnissa (Taulukot 4–6). Tämä heijastaa erilaisia hoitokäytäntöjä ja hoidon organisointia, mutta selittyy osittain myös erilaisilla ikärakenteilla. Koko väestön tasolla vanhustenhoidon osuus oli Helsingissä huomattavasti suurempi kuin Vantaalla ja Espoossa, joissa puolestaan painotui enemmän somaattinen erikoissairaanhoido. Helsingissä väestö on suhteellisesti iäkkäämpää kuin muissa kunnissa. Erittäin kalliiden potilaiden kohdalla Helsingissä korkeimmat kustannukset muodostuivat psykiatrian vuodeosastohoidosta, kun taas Espoossa ja Vantaalla ne muodostuivat somaattisen erikoissairaanhoidon vuodeosastohoidosta. Espoossa kalliiden potilaiden somaattisen erikoissairaanhoidon vuodeosastohoidon osuus oli selvästi suurempi kuin muissa kunnissa.

Taulukko 3. Kustannusten jakautuminen koko väestössä ja kalliilla potilailla kolmessa kunnassa.

ESPOO, HELSINKI, VANTAA

	KAIKKI				YLI 75 000 €				YLI 50 000 €			
	Yhteensä €	%	Per asukas € ¹	Hlöä	Yhteensä €	%	Per hlö € ²	Hlöä	Yhteensä €	%	Per hlö € ³	Hlöä
Somaattinen erikoissairaanhoito	620 877 482	39,0	630	275 196	36 597 926	37,1	37 459	668	71 881 602	31,2	22 554	2 391
Vuodeosastoahoito	384 713 261	24,2	391	73 397	34 037 251	34,5	34 839	465	64 227 859	27,9	20 153	1 670
Avohoito ja päiväkirurgia	236 164 221	14,8	240	271 058	2 560 675	2,6	2 621	613	7 653 743	3,3	2 402	2 292
Psykiaatria	163 430 379	10,3	166	37 675	39 956 230	40,6	40 992	495	54 367 985	23,6	17 059	954
Vuodeosastoahoito	114 393 237	7,2	116	7 182	39 781 462	40,3	40 718	434	52 764 873	22,9	16 556	795
Avohoito	49 037 142	3,1	50	34 609	267 734	0,3	274	141	1 603 112	0,7	503	419
Vanhustenhoito	398 473 760	25,0	404	26 971	9 881 627	10,0	10 114	246	43 909 849	19,1	13 777	1 357
Vuodeosastoahoito ja palveluasuminen	310 055 108	19,5	315	12 033	4 192 517	4,2	4 291	155	26 708 413	11,6	8 380	928
Kotihoito	88 418 652	5,6	90	19 593	5 689 110	5,8	5 823	201	17 201 436	7,5	5 397	992
Perusterveydenhuolto	281 070 954	17,7	285	565 198	5 846 547	5,9	5 984	512	23 675 648	10,3	7 428	2 180
Vuodeosastoahoito	96 351 483	6,1	98	12 855	272 961	5,6	5 705	228	22 316 095	9,7	7 002	1 188
Avohoito	184 719 471	11,6	189	563 197	5 573 586	0,3	279	463	1 359 553	0,6	427	1 977
Kehitysvammahuolto	32 680 181	2,1	33	1 542	*	*	*	*	22 446 371	9,8	7 043	392
Muu	94 384 438	5,9	134	283 842	6 375 074	6,4	6 567	372	13 793 708	6,0	4 371	1 277
	1 590 917 194	100,0			98 750 370	100,0			230 075 163	100,0		
Korvattavat reseptilääkkeet	263 642 512	60,5	268	636 743	1 456 139	95,4	1 490	558	4 307 707	93,7	1 352	2 088
Yksityislääkäripalkkiot (pl. hammash.)	64 133 592	14,7	65	342 387	32 282	2,1	33	137	129 916	2,8	41	529
Yksityiset hammaslääkäripalkkiot	71 374 118	16,4	72	240 669	21 923	1,4	22	69	91 688	2,0	29	273
Yksityinen tutkimus ja hoito	36 399 160	8,4	37	201 664	16 723	1,1	17	62	66 994	1,5	21	210
	435 549 382	100,0			1 527 067	100,0			4 596 305	100,0		

¹ Per pääkaupunkiseudun asukas

² Per pääkaupunkiseudun kallis potilas (yli 75 000 euroa)

³ Per pääkaupunkiseudun kallis potilas (yli 50 000 euroa)

* lukumäärä alle 30

Taulukko 4. Kustannusten jakautuminen koko väestössä ja kalliilla potilailla Espoossa.

	KAIKKI				YLI 75 000 €				YLI 50 000 €			
	Yhteensä €	%	Per asukas € ¹	Hlöä	Yhteensä €	%	Per hlö € ²	Hlöä	Yhteensä €	%	Per hlö € ³	Hlöä
Somaattinen erikoissairaanhoito	136 869 875	44,6	289	59 762	8 466 387	44,6	45 764	124	15 012 504	36,7	27 147	409
Vuodeosastoahoito	84 528 180	27,6	364	17 789	7 849 634	41,4	42 430	97	13 276 584	32,5	24 008	321
Avohoito ja päiväkirurgia	52 341 695	17,1	226	58 654	616 753	3,3	3 334	113	1 735 920	4,2	3 139	391
Psykiaatria	31 137 277	10,2	134	8 320	6 593 415	34,8	35 993	79	10 036 915	24,5	18 149	170
Vuodeosastoahoito	19 821 798	6,5	85	1 195	6 593 415	34,8	35 640	76	9 640 629	23,6	17 433	156
Avohoito	11 315 478	3,7	49	7 866	*	*	*	*	396 286	1,0	717	69
Vanhustenhoito	53 679 935	17,5	231	5 429	2 416 102	12,7	13 060	63	7 446 701	18,2	13 466	256
Vuodeosastoahoito ja palveluasuminen	38 356 823	12,5	165	1 539	627 532	3,3	3 392	32	3 624 785	8,9	6 555	148
Kotihoito	15 323 112	5,0	66	4 370	1 788 570	9,4	9 668	55	3 821 916	9,3	6 911	190
Perusterveydenhuolto	63 004 713	20,5	271	135 798	1 215 762	6,4	6 571	106	4 445 976	10,9	8 039	407
Avohoito	45 401 986	14,8	196	135 601	68 972	0,4	373	102	397 414	1,0	719	396
Vuodeosastoahoito	17 602 727	5,7	76	2 317	1 146 790	6,0	6 199	44	4 048 562	9,9	7 321	216
Kehitysvammahuolto	5 029 563	1,6	22	317	*	*	*	*	3 063 220	7,5	5 539	54
Muu	16 897 069	5,5	107	68 155	275 095	1,5	1 508	52	880 579	2,2	1 634	202
	306 618 431	100,0			18 966 761	100,0			40 885 895	100,0		
Korvattavat reseptilääkkeet	55 691 903	57,0	240	147 786	333 719	100,0	1 804	113	885 358	93,6	1 601	387
Yksityislääkäripalkkiot (pl. hammash.)	15 954 453	16,3	69	86 185	*	*	*	*	19 750	2,1	36	108
Yksityiset hammaslääkäripalkkiot	16 868 931	17,3	73	58 331	*	*	*	*	14 593	1,5	26	55
Yksityinen tutkimus ja hoito	9 148 714	9,4	39	52 563	*	*	*	*	10 094	1,1	18	47
	97 664 001	100,0			333 719	100,0			946 271	100,0		

¹ Per Espoon asukas

² Per Espoon kallis potilas (yli 75 000 euroa)

³ Per Espoon kallis potilas (yli 50 000 euroa)

* lukumäärä alle 30

Taulukko 5. Kustannusten jakautuminen koko väestössä ja kalliilla potilailla Helsingissä.

	KAIKKI				YLI 75 000 €				YLI 50 000 €			
	Yhteensä €	%	Per asukas € ¹	Hlöä	Yhteensä €	%	Per hlö € ²	Hlöä	Yhteensä €	%	Per hlö € ³	Hlöä
Somaattinen erikoissairaanhoido	360 644 233	35,3	638	165 621	19 956 039	34,7	34 585	388	41 875 072	28,6	20 132	1 577
Vuodeosastohoito	219 458 135	21,5	388	40 467	18 395 477	32,0	31 881	253	37 008 713	25,2	17 793	1 024
Avohoito ja päiväkirurgia	141 186 098	13,8	250	163 483	1 560 562	2,7	2 705	361	4 866 359	3,3	2 340	1 529
Psykiaatria	104 592 826	10,2	185	24 101	25 717 132	44,7	44 570	313	34 118 884	23,3	16 403	595
Vuodeosastohoito	74 814 602	7,3	132	4 891	25 542 364	44,4	44 268	270	33 106 954	22,6	15 917	493
Avohoito	29 778 224	2,9	53	21 902	174 768	0,3	303	90	1 011 930	0,7	487	261
Vanhustenhoito	296 115 147	29,0	524	17 672	3 191 190	5,5	5 530	106	26 636 571	18,2	12 806	855
Vuodeosastohoito ja palveluasuminen	236 951 679	23,2	419	8 948	2 366 268	4,1	4 101	64	19 326 555	13,2	9 292	594
Kotihoito	59 163 468	5,8	105	12 281	824 922	1,4	1 430	84	7 310 016	5,0	3 514	618
Perusterveydenhuolto	178 185 683	17,5	315	322 110	4 101 969	7,1	7 109	291	17 433 999	11,9	8 381	1 401
Avohoito	105 620 834	10,3	187	320 396	137 106	0,2	238	252	747 615	0,5	359	1 223
Vuodeosastohoito	72 564 849	7,1	128	9 804	3 964 863	6,9	6 872	152	16 686 384	11,4	8 022	853
Kehitysvammahuolto	22 728 239	2,2	40	948	*	*	*	*	16 497 730	11,2	7 932	287
Muu	58 413 538	5,7	142	153 778	4 567 800	7,9	7 973	251	10 090 698	6,9	4 901	902
	1 020 679 666	100,0			57 534 130	100,0			146 652 954	100,0		
Korvattavat reseptilääkkeet	159 523 229	61,1	282	365 267	837 683	94,0	1 452	309	2 651 416	92,8	1 275	1 310
Yksityislääkäripalkkiot (pl. hammash.)	36 961 563	14,1	65	189 744	25 219	2,8	44	78	93 275	3,3	45	325
Yksityiset hammaslääkäripalkkiot	43 424 921	16,6	77	142 574	14 303	1,6	25	45	63 411	2,2	30	176
Yksityinen tutkimus ja hoito	21 348 498	8,2	38	114 682	13 919	1,6	24	38	48 209	1,7	23	138
	261 258 211	100,0			891 124	100,0			2 856 311	100,0		

¹ Per Helsingin asukas

² Per Helsingin kallis potilas (yli 75 000 euroa)

³ Per Helsingin kallis potilas (yli 50 000 euroa)

* lukumäärä alle 30

Taulukko 6. Kustannusten jakautuminen koko väestössä ja kalliilla potilailla Vantaalla.

	KAIKKI				YLI 75 000 €				YLI 50 000 €			
	Yhteensä €	%	Per asukas € ¹	Hlöä	Yhteensä €	%	Per hlö € ²	Hlöä	Yhteensä €	%	Per hlö € ³	Hlöä
Somaattinen erikoissairaanhoido	123 363 375	46,8	657	49 813	8 175 500	36,9	38 025	156	14 994 025	35,2	27 065	405
Vuodeosastohoito	80 726 946	30,6	430	15 141	7 792 140	35,2	36 243	115	13 942 561	32,8	25 167	325
Avohoito ja päiväkirurgia	42 636 429	16,2	227	48 921	383 360	1,7	1 783	139	1 051 464	2,5	1 898	372
Psykiaatria	27 700 277	10,5	147	5 254	7 645 683	34,5	35 689	103	10 212 184	24,0	18 433	189
Vuodeosastohoito	19 756 837	7,5	105	1 096	7 645 683	34,5	35 561	88	10 017 289	23,5	18 082	146
Avohoito	7 943 440	3,0	42	4 841	*	*	*	*	194 895	0,5	352	89
Vanhustenhoito	48 678 679	18,5	259	3 870	4 274 335	19,3	19 880	77	9 826 575	23,1	17 737	246
Vuodeosastohoito ja palveluasuminen	34 746 607	13,2	185	1 546	1 198 717	5,4	5 575	59	3 757 071	8,8	6 782	186
Kotihoito	13 932 072	5,3	74	2 942	3 075 618	13,9	14 305	62	6 069 504	14,3	10 956	184
Perusterveydenhuolto	39 880 556	15,1	212	107 290	528 816	2,4	2 459	115	1 795 670	4,2	3 241	372
Avohoito	33 696 650	12,8	180	107 200	66 883	0,3	311	109	214 523	0,5	387	358
Vuodeosastohoito	6 183 906	2,3	33	734	461 933	2,1	2 149	32	1 581 147	3,7	2 854	119
Kehitysvammahuolto	4 922 379	1,9	26	277	*	*	*	*	2 885 420	6,8	5 208	51
Muu	19 073 829	7,2	143	61 909	1 532 179	6,9	7 146	69	2 822 430	6,6	5 114	173
	263 619 094	100,0			22 156 513	100,0			42 536 304	100,0		
Korvattavat reseptilääkkeet	48 427 380	63,2	258	123 690	284 737	96,7	1 324	136	770 932	95,2	1 392	392
Yksityislääkäripalkkiot (pl. hammash.)	11 217 576	14,6	60	66 458	3 960	1,3	18	33	16 889	2,1	30	96
Yksityiset hammaslääkäripalkkiot	11 080 265	14,5	59	39 764	*	*	*	*	13 683	1,7	25	42
Yksityinen tutkimus ja hoito	5 901 948	7,7	31	34 419	*	*	*	*	*	*	*	*
	76 627 169	100,0			294 457	100,0			801 504	100,0		

¹ Per Vantaan asukas

² Per Vantaan kallis potilas (yli 75 000 euroa)

³ Per Vantaan kallis potilas (yli 50 000 euroa)

* lukumäärä alle 30

Kalliiden potilaiden profiili

Kalliissa potilasryhmissä korostuivat mielisairaudet (Taulukko 7). Noin 40 prosentilla kalliista potilaista (yli 75 000 euroa) oli mielisairaus ja 15 prosentilla masennus. Joko mielisairaus tai masennus oli 44 prosentilla kalliista potilaista. Myös syöpä ja sydänsairaudet olivat yleisiä kalliilla potilailla. Lisäksi kuolemanläheisyydellä oli selvä yhteys korkeisiin kustannuksiin. Erittäin kalliiden potilaiden ryhmässä olevat kuolleet olivatkin suurelta osin iäkkäitä henkilöitä, joilla oli todettu jokin syöpä tai sydänsairaus (Taulukko 8). Kun kalliiden potilaiden kustannusraja laskettiin, iäkkäiden ja naisten osuudet kasvoivat.

Taulukko 7. Kalliiden potilaiden jakautuminen taustatekijöiden perusteella.

	YLI 75 000 €		YLI 50 000 €		KOKO VÄESTÖ	
	%	lkm	%	lkm	%	lkm
Mies	59,1	577	49,4	1575	47,6	468 555
0-18	15,4	150	8,2	262	21	206 272
19-39	21,8	213	16,7	533	32,5	319 831
40-64	30,0	293	27,7	884	34,3	337 413
65-74	9,8	96	12,5	397	6,7	66 208
75-84	13,5	132	19,6	626	4,1	40 619
Yli 84	9,5	93	15,2	485	1,4	14 248
Helsinki	59,1	577	65,3	2080	57,4	565 001
Espoo	18,9	185	17,4	553	23,6	231 985
Vantaa	22,0	215	17,4	554	19,1	187 605
Kuollut 2006/2007	16,6	162	22,1	705	1,4	14 139
Mielisairaus	39,9	390	21,5	684	1,7	17 083
Verenpainetauti	17,1	167	21,0	668	6,6	64 773
Masennus	15,5	151	9,7	310	1,2	11 554
Syöpä	13,0	127	13,8	439	2,3	22 762
Sepelvaltimotauti	9,7	95	13,6	434	2,6	25 606
Diabetes	9,7	95	11,3	361	2,5	24 271
Sydämen vajaatoiminta	7,8	76	9,5	302	0,8	7 539
Keuhkoastma/astma	7,0	68	7,9	253	3,6	35 178
Eteisvärinä	3,5	34	5,9	189	1	9 943
Dementia	3,6	35	6,9	220	0,3	3 324
Parkinsonin tauti	*	*	2,7	85	0,2	2 138
Alkoholismi/narkomania	*	*	3,2	101	0,4	3 838
Kehitysvamma	*	*	12,2	390	0,1	1 357

* lukumäärä alle 30

Taulukko 8. Kalliiden kuolleiden potilaiden jakautuminen taustatekijöiden perusteella.

	Yli 75 000 euroa (N=162)		Yli 50 000 euroa (N=705)	
	lkm	%	lkm	%
Mies	93	57,4	333	47,2
0-18-vuotias	*	*	*	*
19-39-vuotias	*	*	*	*
40-64-vuotias	39	24,1	143	20,3
65-74-vuotias	*	*	107	15,2
75-84-vuotias	43	26,5	223	31,6
Yli 84-vuotias	43	26,5	206	29,2
Syöpä	58	35,8	212	30,1
Verenpainetauti	54	33,3	239	33,9
Sepelvaltimotauti	38	23,5	177	25,1
Sydämen vajaatoiminta	38	23,5	134	19,0
Diabetes	31	19,1	114	16,2
Keuhkoastma/astma	*	*	87	12,3
Eteisvärinä	*	*	75	10,6
Dementia	*	*	62	8,8
Mielisairaus	*	*	47	6,7
Parkinsonin tauti	*	*	31	4,4
Masennus	*	*	*	*
Alkoholismi/narkomania	*	*	*	*
Kehitysvamma	*	*	*	*

* lukumäärä alle 30

Logistinen regressioanalyysi vahvistaa edellä kuvattuja havaintoja. Mielisairaus on selvästi vaikuttavin erittäin kallista potilasta (yli 75 000 euroa) selittävä tekijä, mutta tilastollisesti merkitseviä tekijöitä olivat myös dementia, diabetes, keuhkohtaumatauti/astma, masennus, Parkinsonin tauti, sydämen vajaatoiminta, syöpä ja verenpainetauti (Taulukko 9). Myös nuoremmilla (alle 18-vuotiailla) ja vanhemmilla (yli 75-vuotiailla), miehillä, vantaalaisilla, ja vuonna 2006 tai 2007 kuolleilla oli muita suurempi riski joutua kalliiksi potilaaksi.

Kaikki tarkastelussa mukana olleet sairaudet selittivät tilastollisesti merkitsevästi kalleusryhmään II kuulumista (Taulukko 10). Selittävistä sairauksista kehitysvamma erottui selvästi muista: kehitysvammaisilla todennäköisyys kuulua kalleusryhmään II oli yli 250-kertainen muiden (ei kehitysvammaisten) todennäköisyyteen verrattuna. Espoolaisilla oli helsinkiläisiä ja vantaalaisia pienempi todennäköisyys joutua kalleusryhmän II potilaaksi.

Arvioimme logistisella regressioanalyysillä myös sitä, mihin tekijöihin kuntakohtaiset erot näyttäisivät läheisimmin liittyvän (ei raportoitu taulukkona). Etsimme sellaisia tilastollisesti merkitseviä taustekijöitä, joiden kuntaa koskeva yhdysvaikutus (interaktio) osoittautui tilastollisesti merkitseväksi. Yli 75 000 euron potilailla tärkeimmät kuntakohtaiset erot liittyivät ikään: Helsingissä todennäköisyys joutua kalliiksi potilaaksi oli muita kaupunkia suurempi alle 18-vuotiailla, kun puolestaan espoolaisilla yli 75-vuotiailla oli vastaava riski muissa kaupungeissa asuvia suurempi. Vantaalaisten muita korkeampi riski näyttäisi selittyvän sillä, että Vantaalla erityisesti dementia- ja sydämen vajaatoimintapotilailla on muiden kaupunkien asukkaita suurempi riski joutua kalleusryhmän I potilaaksi.

Taulukko 9. Logistinen regressiomalli, yli 75 000 euroa.

	KAIKKI muuttujat			VAIN TILASTOLLISESTI MERKITSEVÄT		
	Riskisuhteen piste-estimaatti	95 %:n luottamusvälit		Riskisuhteen piste-estimaatti	95 %:n luottamusvälit	
Mies	2,05	1,793	2,344	2,053	1,796	2,345
Ikä (referenssi 40-64 vuotias)						
0-18-vuotias	1,951	1,577	2,413	1,86	1,534	2,255
19-39-vuotias	1,051	0,876	1,262			
65-74-vuotias	1,214	0,951	1,55			
75-84-vuotias	2,318	1,825	2,944	2,229	1,792	2,773
Yli 84-vuotias	4,332	3,23	5,809	4,146	3,144	5,467
Kaupunki (referenssi Helsinki)						
Espoo	1,019	0,86	1,206			
Vantaa	1,333	1,135	1,565	1,326	1,135	1,548
Kuollut	3,039	2,459	3,755	3,094	2,505	3,821
Alkoholismi/narkomania	1,085	0,667	1,765			
Dementia	4,005	2,745	5,842	3,998	2,739	5,835
Diabetes	1,564	1,234	1,983	1,599	1,263	2,026
Eteisvärinä	0,963	0,659	1,408			
Kehitysvamma	0,37	0,052	2,653			
Keuhkohtaumatauti/astma	1,299	1,005	1,679	1,317	1,02	1,701
Masennus	4,142	3,387	5,065	4,132	3,384	5,044
Mielisairaus	32,586	27,911	38,043	32,365	27,762	37,732
Parkinsonin tauti	1,594	1,008	2,52	1,645	1,042	2,597
Sepelvaltimotauti	1,216	0,949	1,559			
Sydämen vajaatoiminta	2,535	1,895	3,392	2,68	2,032	3,535
Syöpä	3,431	2,78	4,234	3,51	2,852	4,319
Verenpainetauti	1,482	1,221	1,799	1,52	1,256	1,838

Taulukko 10. Logistinen regressiomalli, yli 50 000 euroa.

	KAIKKI muuttujat			VAIN TILASTOLLISESTI MERKITSEVÄT		
	Riskisuhteen piste-estimaatti	95 %:n luottamusvälit		Riskisuhteen piste-estimaatti	95 %:n luottamusvälit	
Mies	1,354	1,255	1,461	1,355	1,256	1,461
Ikä (referenssi 40-64 vuotias)						
0-18-vuotias	0,764	0,659	0,885	0,766	0,661	0,887
19-39-vuotias	0,746	0,665	0,837	0,747	0,666	0,837
65-74-vuotias	2,004	1,762	2,279	2,002	1,76	2,277
75-84-vuotias	4,153	3,671	4,697	4,138	3,659	4,68
Yli 84-vuotias	7,52	6,509	8,689	7,482	6,479	8,64
Kaupunki (referenssi Helsinki)						
Espoo	0,892	0,808	0,984	0,883	0,802	0,973
Vantaa	1,044	0,945	1,154			
Kuollut	3,426	3,078	3,813	3,425	3,077	3,812
Alkoholismi/narkomania	4,349	3,484	5,427	4,343	3,48	5,42
Dementia	3,982	3,388	4,681	3,976	3,383	4,674
Diabetes	1,849	1,632	2,094	1,85	1,633	2,095
Eteisvärinä	1,408	1,192	1,663	1,409	1,193	1,664
Kehitysvamma	254,943	221,658	293,226	254,591	221,362	292,808
Keuhkohtaumatauti/astma	1,354	1,181	1,553	1,355	1,182	1,555
Masennus	5,252	4,564	6,043	5,248	4,561	6,038
Mielisairaus	10,211	9,194	11,341	10,211	9,194	11,341
Parkinsonin tauti	2,122	1,663	2,708	2,122	1,663	2,707
Sepelvaltimotauti	1,342	1,19	1,513	1,342	1,191	1,513
Sydämen vajaatoiminta	1,842	1,591	2,133	1,844	1,592	2,135
Syöpä	2,681	2,391	3,005	2,68	2,391	3,005
Verenpainetauti	1,345	1,217	1,486	1,347	1,219	1,489

Myös yli 50 000 euron ylittäneillä kuntakohtaiset erot näyttäisivät liittyvän ikään samansuuntaisesti kuin edellä kuvatuilla 75 000 euron ylittäneillä. Vantaalla dementia- ja sydämen vajaatoimintapotilaiden lisäksi myös mielisairauspotilailla oli suurempi riski joutua kalleusryhmän II potilaaksi kuin muissa kaupungeissa, ja vastaavasti masennuspotilailla ja alkoholisteilla Espoossa riskit olivat muiden kaupunkien asukkaita suurempia. Helsingissä puolestaan riski oli suurempi kehitysvammaisilla ja eteisvärinää sairastavilla.

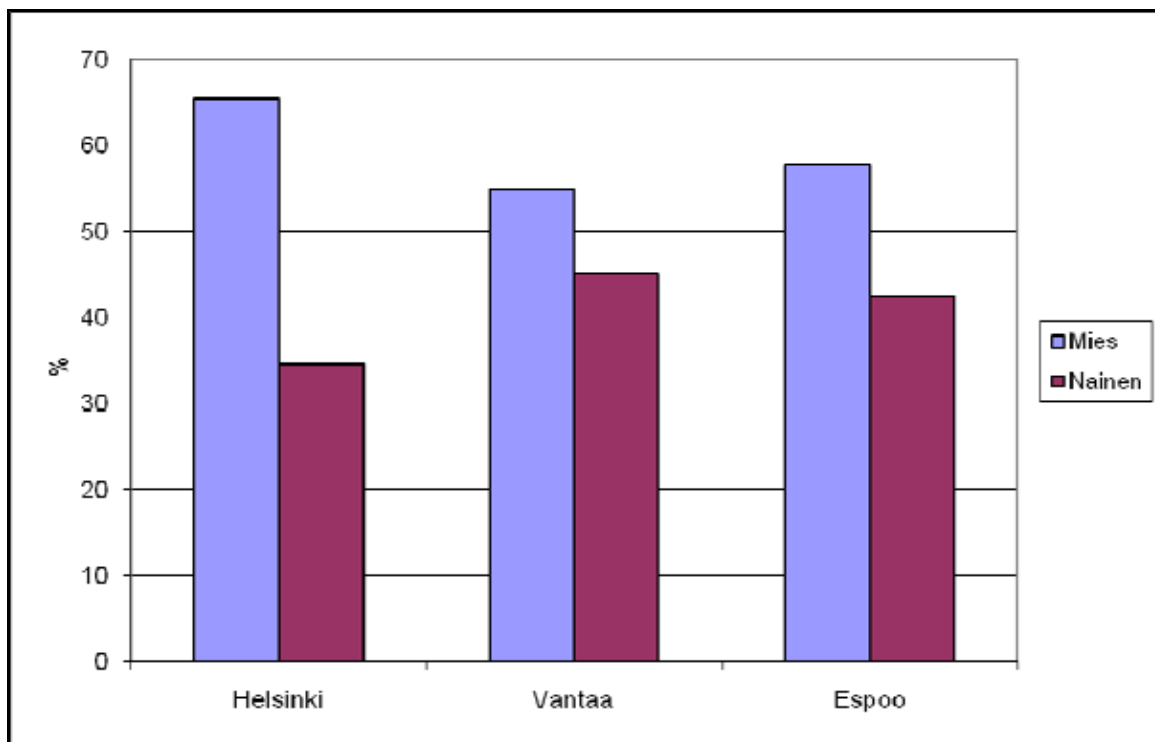
Koska mielisairaat osoittautuivat tärkeimmäksi kalliiden potilaiden ryhmäksi, tarkasteltiin heitä lähemmin (Kuviot 2–5). Mielisairaita esiintyi pääosin aikuisväestössä (19–64-vuotiaat) ja lisäksi Vantaalla 0–18-vuotiaiden joukossa (Kuvio 2). Vantaa poikkesikin selvästi Helsingistä ja Espoosta, joissa alle 19-vuotiaiden kalliiden potilaiden mielisairausdiagnoosit olivat harvinaisempia. Erittäin kalliiden ryhmien psykiatrisista potilaista enemmistö oli miehiä. Miesten osuus oli suurin Helsingissä.

Kliiniset erityisryhmät

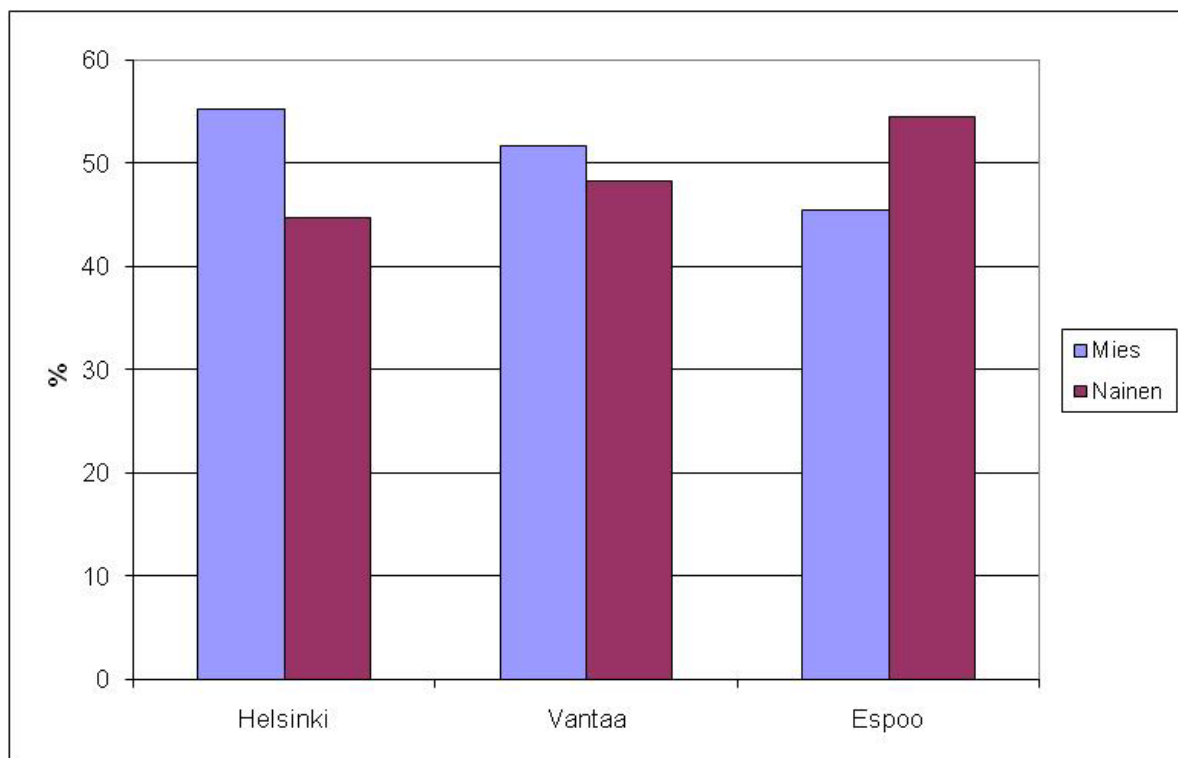
Kliinisesti mielenkiintoisiksi erikoisryhmiksi valittiin vakavaa mielisairautta sairastavat, diabetespotilaat sekä dementiapotilaat. Diabetespotilaita tarkasteltiin erikseen, sillä diabetes on yksi merkittävimmistä kansantaudeista, jolla on selvä yhteys ylipainoon sekä sydän- ja verisuonisairauksiin. Dementia taas on lähinnä vanhojen ihmisten sairaus, joka on mahdollista diagnosoida hyvin aikaisessa vaiheessa.

Mielisairaudesta kärsivät kalliit potilaat käyttivät pääasiassa psykiatrasta vuodeosastohoitoa, mutta myös somaattisen erikoissairaanhoidon vuodeosastokustannukset olivat heillä merkittäviä (Liitetaulukko 1). Psykiatrisen vuodeosastohoidon osuus kaikista kustannuksista oli suurin Espoossa. Vastaavasti somaattisen erikoissairaanhoidon vuodeosastohoidon osuus oli suurin Vantaalla. Kun kalliiden potilaiden kustannusraja laskettiin, vanhustenhuollon ja kehitysvammahuollon kustannusosuudet nousivat kaikissa kunnissa.

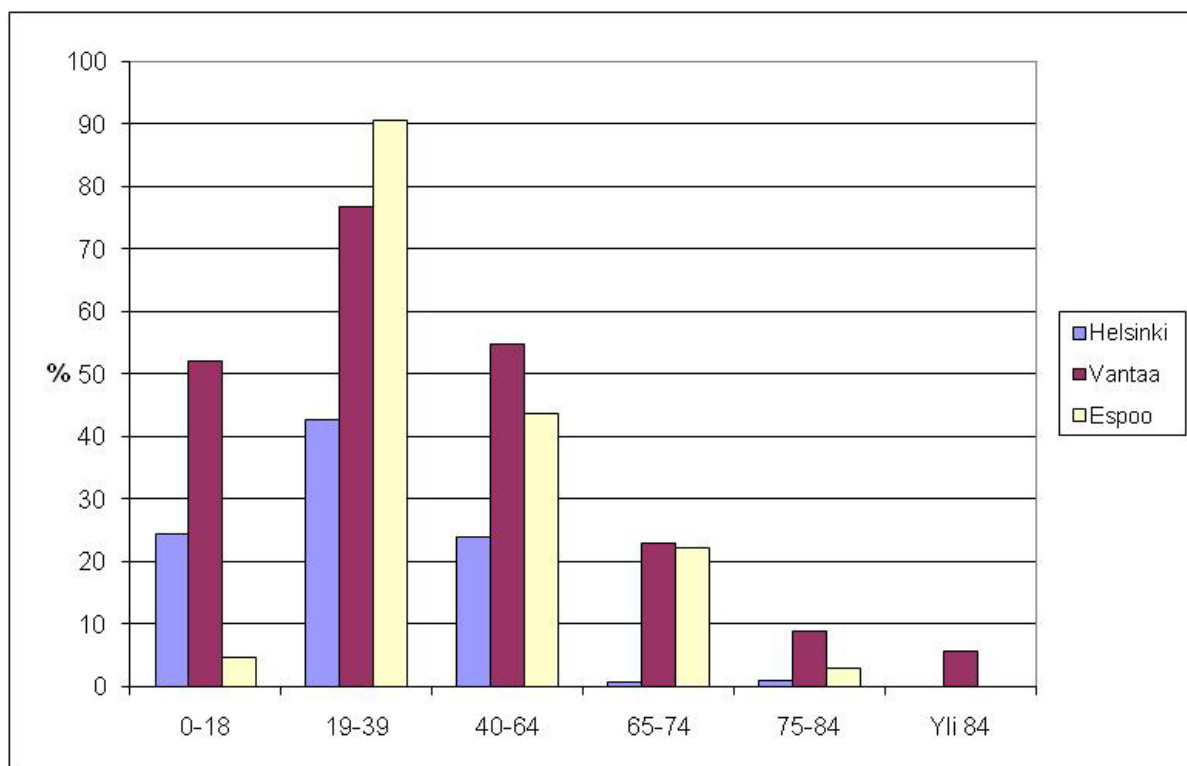
Kuvio 2. Kalliiden (yli 75 000 euroa) mielisairautta sairastavien potilaiden sukupuolijakauma kunnittain.

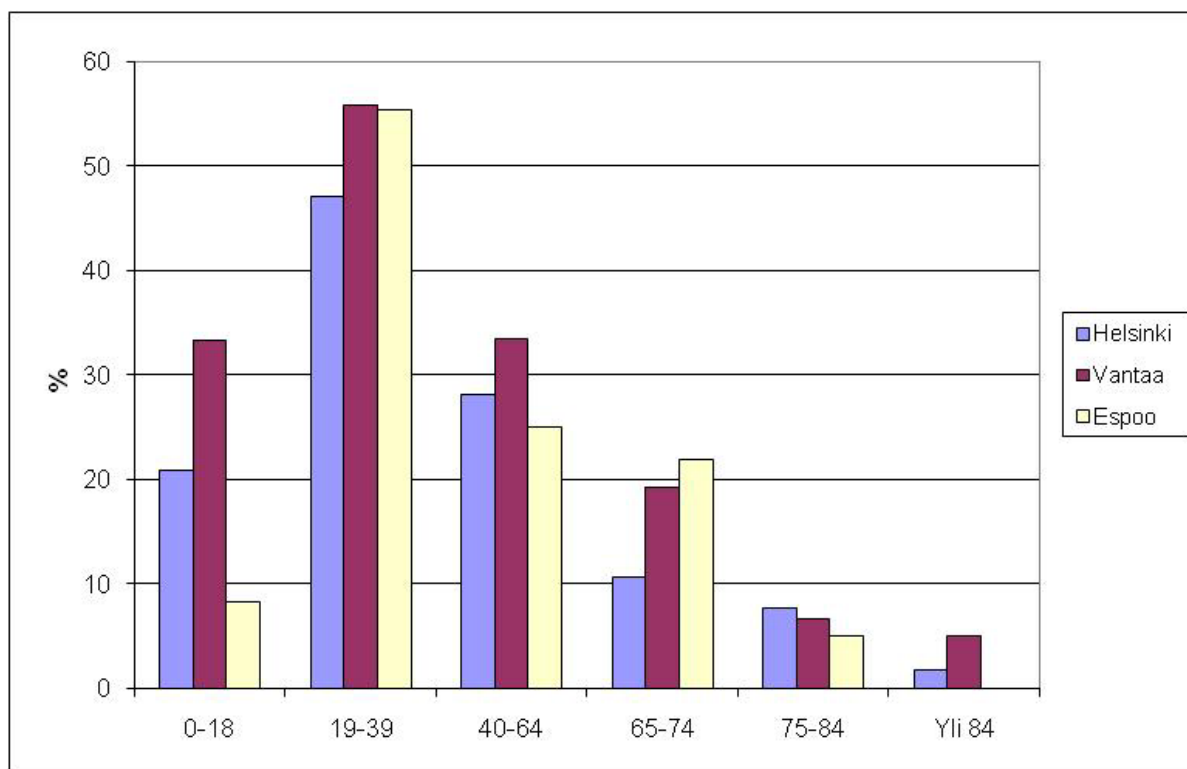
Kuvio 3. Kalliiden (yli 50 000 euroa) mielisairautta sairastavien potilaiden sukupuolijakauma kunnittain.

Kuvio 4. Kalliiden (yli 75 000 euroa) mielisairautta sairastavien potilaiden osuus kaikista kalliista potilaista ikäryhmittäin kunnittain.

Kuvio 5. Kalliiden (yli 50 000 euroa) mielisairautta sairastavien potilaiden osuus kaikista kalliista potilaista ikäryhmittäin kunnittain.

Diabetestä sairastavien kalliiden potilaiden kustannuserän muodosti somaattisen erikoissairaanhoidon vuodeosastohoito (Liitetaulukko 2). Erittäin kalliiden potilaiden kohdalla somaattisen vuodeosastohoidon osuus oli merkittävin Espoossa. Myös diabetespotilailla vanhustenhuollon osuus kasvoi kaikissa kunnissa, kun kalliiden potilaiden kustannusrajaa laskettiin.

Dementiaa sairastavien erittäin kalliiden potilaiden kustannukset jakautuivat melko epätasaisesti eri kuntien välillä (Liitetaulukko 3). Tulos on kuitenkin tulkinnallisesti ongelmallinen, sillä sitä saattaa osaltaan selittää kuntakohtaiset diagnostiset erot. Yli 50 000 euron ryhmässä vanhustenhuollon suhteellinen käyttö lisääntyi voimakkaasti kaikissa kunnissa. Näiden potilaiden suurin menoerä muodostui Helsingissä vanhustenhuollon vuodeosastohoidosta, Vantaalla somaattisen erikoissairaanhoidon vuodeosastohoidosta ja Espoossa perusterveydenhuollon vuodeosastohoidosta.

Kalliiden potilaiden palveluiden käyttö ja kustannukset sektoreittain

Liitetaulukoissa 4–6 kuvataan potilaiden palveluiden käytön ja kustannusten jakautumista eri sektoreiden kesken tarkastelemalla somaattisen erikoissairaanhoidon vuodeosastohoidon, psykiatrisen hoidon sekä vanhustenhuollon vuodeosastohoidon kalliiden potilaiden muiden palvelujen käyttöä. Tulokset esitetään kunnittain, mikä auttaa hahmottamaan kuntien erilaisia hoitokäytäntöjä.

Valtaosa *somaattisen erikoissairaanhoidon vuodeosastohoidon* potilaista käytti myös somaattisen erikoissairaanhoidon avohoidon ja perusterveydenhuollon avohoidon palveluja (Liitetaulukko 4). Koko väestössä muiden palvelujen käyttö oli vuodeosastopotilailla melko vähäistä. Sen sijaan kalliilla vuodeosastopotilailla huomattavia kustannuksia muodostui edellisten lisäksi muun muassa perusterveydenhuollon vuodeosastohoidosta, vanhustenhuollon vuodeosastohoidosta ja psykiatrisesta avohoidosta. Espoossa psykiatrian avohoidon käyttö ja Vantaalla perusterveydenhuollon vuodeosastohoidon käyttö oli selvästi vähäisempää kuin muissa kunnissa. Vanhustenhuollon ja psykiatrian vuodeosastohoidon osuudet olivat taas Vantaalla huomattavasti suuremmat kuin muissa kunnissa.

Koko väestössä *psykiatrisen hoidon* asiakkaat olivat pääosin psykiatrian avohoidon asiakkaita, kun taas kalliiden potilaiden kohdalla enemmistö käytti psykiatrisia vuodeosastopalveluja (Liitetaulukko 5). Psykiatrisen hoidon asiakkaat käyttivät paljon myös perusterveydenhuollon ja somaattisen erikoissairaanhoidon avohoidon palveluja. Lisäksi kalliiden potilaiden joukossa somaattisen erikoissairaanhoidon vuodeosastohoidon käyttö oli runsasta.

Myös psykiatristen potilaiden palvelujen käytössä löytyi eroja kuntien välillä. Esimerkiksi Espoossa somaattisen erikoissairaanhoidon avohoidon käyttö oli selvästi vähäisempää ja psykiatrian vuodeosastohoidon käyttö runsaampaa kuin muissa kunnissa. Vantaalla sen sijaan somaattisen erikoissairaanhoidon vuodeosastohoidon käyttö oli huomattavaa muihin kuntiin verrattuna. Myös vanhustenhuollon kotihoidon käyttö oli Vantaalla suurempaa.

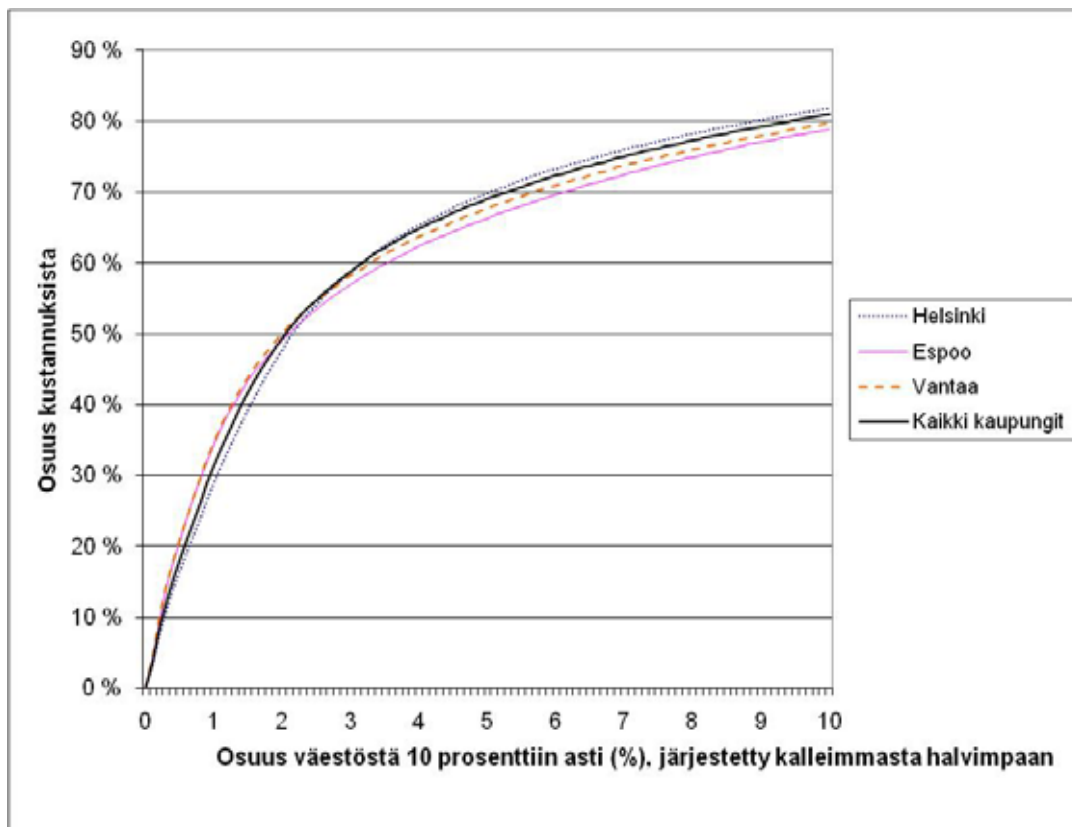
Vanhustenhuollon vuodeosastohoidon asiakkaat käyttivät runsaasti etenkin somaattisen erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon avohoidon palveluja (Liitetaulukko 6). Lisäksi vanhustenhuollon kotihoidon sekä somaattisen erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon vuodeosastohoidon käyttö oli merkittävää etenkin kalliiden potilaiden kohdalla. Vantaalla somaattisen erikoissairaanhoidon avohoidon käyttö oli erittäin kalliiden vanhustenhuollon laitospotilaiden kohdalla muita kuntia huomattavasti vähäisempää. Espoossa taas somaattisen erikoissairaanhoidon vuodeosastohoidon käyttö oli näillä potilailla alhaisempaa kuin muissa kunnissa. Helsingissä perusterveydenhuollon vuodeosastohoidon käyttö oli varsin merkittävää, kun taas vanhustenhuollon kotihoidon ja perusterveydenhuollon avohoidon osuudet olivat alhaisempia kuin muissa kunnissa.

Kalliiden ryhmien vanhustenhuollon laitospotilaat käyttivät vanhustenhuollon vuodeosastohoidon, palveluasumisen ja kotihoitoa lisäksi paljon somaattisen erikoissairaanhoidon vuodeosastohoitopalveluja. Yli 50 000 euron ryhmässä myös perusterveydenhuollon vuodeosastohoidon osuus oli merkittävä.

Yhteenveto ja johtopäätökset

Merkittävä osa terveydenhuollon kustannuksista syntyi erittäin kalliiden potilaiden hoidosta. Helsingissä kalleimmat potilaat kerryttivät suhteellista osuutta kokonaiskustannuksista Espoota ja Vantaata hitaammin (Kuvio 6). Tämä selittyy Helsingin korkeammilla keskimääräisillä asukaskohtaisilla kustannuksilla. Helsingissä keskimääräiset terveydenhuollon asukaskohtaiset kustannukset ovat vertailukuntia korkeammat ja siten kalliiden potilaiden kustannusosuus kokonaiskustannuksista pienempi (Taulukko 4 - 6).

Kuvio 6. Terveydenhuollon kustannusten keskittyminen pääkaupunkiseudun kunnissa.

Tässä tutkimuksessa määritellyn rajan, 75 000 euroa vuodessa, ylittäneet potilaat muodostivat vain noin 0,1 prosenttia pääkaupunkiseudun kolmen kunnan asukkaista, mutta heidän palvelujen käyttö aiheutti noin 4 prosenttia kuntien terveyden- ja vanhustenhuollon kustannuksista. Näitä kalliita potilaita suhteessa asukaslukuun oli eniten Vantaalla (11 potilasta 10 000 asukasta kohti) ja vähiten Espoossa (8 potilasta 10 000 asukasta kohti). Kalliiden (yli 75 000 euroa) potilaiden kustannukset asukasta kohti vaihtelivat kunnittain 82 eurosta 118 euroon (176 eurosta 227 euroon 50 000 euron ylittäneiden ryhmässä) (Taulukko 11). Kuntakohtaiset erot pysyivät suurina, vaikka kustannukset vakioitiin terveyden- ja vanhustenhuollon tarvekriteereillä (Häkkinen ym. 2009), joilla voidaan ottaa huomioon kuntakohtaiset erot ikärakenteessa ja sairastavuudessa. Kalleimmassa ryhmässä vantaalaiset potilaat aiheuttivat yli 30 prosenttia enemmän kustannuksia kuin Espoossa ja Helsingissä. Alemmassa kalleusryhmässä Helsingin ja Vantaan luvut lähenivät toisi-

aan, mutta Espoossa kustannukset olivat edelleen lähes 20 prosenttia muita matalammat. Logistisen regressioanalyysin perusteella nämä erot olivat myös tilastollisesti merkitseviä.

Taulukko 11. Yhteenvedotaulukko kalliiden potilaiden määristä ja kustannuksista kunnittain.

	Yli 75 000 euroa			Osuus laskennallista kustannuksista (%)	Yli 50 000 euroa			Osuus laskennallista kustannuksista (%)
	Määrä	€/asukas	€/asukas vakioitu ¹		Määrä	€/asukas	€/asukas vakioitu ¹	
	10 000 asukasta kohti		Kolme kuntaa keskim =100		10 000 asukasta kohti		Kolme kuntaa keskim =100	
Helsinki	10,3	102,6	93,0	5,6	37,1	261,5	102,8	14,4
Vantaa	11,5	118,3	128,5	8,4	29,5	227,1	106,9	16,1
Espoo	8,0	81,9	93,8	6,2	23,9	176,5	87,7	13,3
Yhteensä	10,0	100,7	100,0	6,2	32,5	234,8	100,0	14,5

¹ Vakioitu terveyden- ja vanhustenhuollon tarvindeksillä (Häkkinen ym. 2009)

Kaikissa kunnissa mielisairauksista kärsivät olivat suurin kalliiden potilaiden sairausryhmä, mutta tässä suhteessa Vantaa ja Helsinki erosivat selvästi Espoosta. Vantaalla ja Helsingissä mielisairauksista kärsivät potilaat muodostivat noin 40 prosenttia kaikista kalliista potilaista ja kalliiden potilaiden kustannuksista, kun Espoossa vastaavat osuudet olivat noin 10 prosenttiyksikköä pienemmät. Espoo poikkesi muista kunnista erityisesti siinä, että siellä oli vähemmän alle 18-vuotiaita mielenterveyspotilaita. Yleisemminkin espoolaisten pienemmät kalliiden potilaiden kustannukset näyttäisivät selittyvän sillä, että siellä nuorilla alle 18-vuotiailla oli pienempi riski joutua kalliiksi potilaaksi kuin muissa kunnissa. Tulokset viittaavat siihen, että merkittäviä kustannussäästöjä voidaan saada aikaan, jos mielenterveyspotilaiden pitkäaikaisen vuodeosastohoidon tarvetta pystytään vähentämään jo aikaisessa vaiheessa.

Yli 50 000 euron potilaissa korostuivat pitkäaikaisen laitoshoidon ja kehitysvammahuollon potilasryhmät. Kalliiden vanhusten laitoshoidopotilaiden palveluiden käytössä oli havaittavissa merkittäviä eroja, jotka saattavat osittain johtua eroista hoidon organisoinnissa. Helsingissä laitoshoidossa olleet käyttivät vantaalaisia ja espoolaisia enemmän erikoissairaanhoidon palveluja. Lisäksi Helsingissä ja Espoossa laitoshoidossa olleet käyttivät vantaalaisia enemmän perusterveydenhuollon vuodeosastopalveluja. Vantaalaisten vanhusten laitoshoidossa olevien kalliiden potilaiden hoitokustannukset olivat noin 10 000 euroa helsinkiläisten, ja 6 000 euroa vastaavien espoolaisten, potilaiden kustannuksia suuremmat. Tältä osin tulokset ovat samansuuntaisia aikaisemman SAKOTA-hankkeen tulosten kanssa (Mäkelä ym. 2007).

Kirjallisuusviitteet

- Hujanen, T., Kapiainen, S. & Tuominen, U. 2008. Terveystenhuollon yksikkökustannukset Suomessa vuonna 2006. Stakes, Työpapereita 3/2008. Helsinki.
- Häkkinen, U., Nguyen, L., Pekurinen, M. & Peltola, M. 2009. Tutkimus terveyden- ja vanhustenhuollon tarve- ja valtionosuuskriteereistä. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Raportti 3/2009. Helsinki.
- Mäkelä, M., Häkkinen, U., Juslin, B., Koivuranta-Vaara, P., Liski, A., Lyytikäinen, M. & Laine, J. 2007. Sairaalaan kotiin asti. Erikoissairaanhoidosta alkanet hoitajaksoitetut päkaupunkiseudun kunnissa. Stakes, Työpapereita 3/2007. Helsinki.
- Peltola, M., Juntunen, M., Häkkinen, U., Linna, M., Rosenqvist, G., Seppälä, T. & Sund, R. 2009. PERFECT-menetelmäraportti. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki. Verkkodokumentti.

Liitetaulukko 1. Kalliiden mielisairaiden kustannukset palveluryhmittäin ja kunnittain.

ESPOO HELSINKI VANTAA

	YLI 75 000 €		N=390	YLI 50 000 €		N=684
	Yhteensä €	%	Per hlö €	Yhteensä €	%	Per hlö €
Somaattinen erikoissairaanhoido	3 353 408	8,9	8 598	5 159 887	9,3	7 543
Vuodeosastohoito	3 125 682	8,3	8 014	4 615 193	8,3	6 747
Avohoito ja päiväkirurgia	227 726	0,6	583	544 694	1,0	796
Psykiatria	32 659 488	86,5	83 742	42 534 035	76,6	62 184
Vuodeosastohoito	32 577 786	86,3	83 532	42 075 348	75,8	61 513
Avohoito	81 702	0,2	209	458 687	0,8	670
Vanhustenhoito	980 799	2,6	2 514	4 290 194	7,7	6 272
Vuodeosastohoito ja palveluasuminen	408 969	1,1	1 048	2 921 036	5,3	4 270
Kotihoito	571 830	1,5	1 466	1 369 158	2,5	2 001
Perusterveydenhuolto	304 570	0,8	780	1 179 172	2,1	1 723
Vuodeosastohoito	267 654	0,7	686	1 004 614	1,8	1 468
Avohoito	36 916	0,1	94	174 558	0,3	255
Kehitysvammahuolto	3 145	0,0	8	1 344 520	2,4	1 965
Muu	454 620	1,2	1 165	1 003 017	1,8	1 466
	37 756 030	100,0	96 810	55 510 825	100,0	81156,177

ESPOO

	YLI 75 000 €		N=59	YLI 50 000 €		N=110
	Yhteensä €	%	Per hlö €	Yhteensä €	%	Per hlö €
Somaattinen erikoissairaanhoido	308 014	5,6	5 220	379 600	4,5	3 450
Vuodeosastohoito	264 123	4,8	4 476	320 307	3,8	2 911
Avohoito ja päiväkirurgia	43 891	0,8	743	59 293	0,7	539
Psykiatria	4 949 328	90,7	83 886	6 820 187	80,1	62 001
Vuodeosastohoito	4 941 383	90,5	83 752	6 767 968	79,5	61 526
Avohoito	7 945	0,1	134	52 219	0,6	474
Vanhustenhoito	134 299	2,5	2 276	814 003	9,6	7 400
Vuodeosastohoito ja palveluasuminen	65 671	1,2	1 113	656 503	7,7	5 968
Kotihoito	68 628	1,3	1 163	157 500	1,9	1 431
Perusterveydenhuolto	52 917	1,0	896	251 009	2,9	2 281
Vuodeosastohoito	11 562	0,2	195	79 007	0,9	718
Avohoito	41 355	0,8	700	172 002	2,0	1 563
Kehitysvammahuolto	0	0,0	0	226 560	2,7	2 059
Muu	14 074	0,3	238	21 375	0,3	194
	5 458 631	100,0	92 519	8 512 734	100,0	77 388

HELSINKI

	YLI 75 000 €		N=240	YLI 50 000 €		N=427
	Yhteensä €	%	Per hlö €	Yhteensä €	%	Per hlö €
Somaattinen erikoissairaanhoito	2 070 939	8,8	8 628	3 436 879	9,9	8048
Vuodeosasto	1 926 468	8,2	8 026	3 009 725	8,7	7 048
Avohoito ja päiväkirurgia	144 471	0,6	601	427 154	1,2	1 000
Psykiatria	20 784 703	88,5	86 602	26 852 332	77,4	62 886
Vuodeosasto	20 728 908	88,3	86 370	26 558 554	76,5	62 198
Avohoito	55 795	0,2	232	293 778	0,8	688
Vanhustenhoito	173 538	0,7	723	2 052 085	5,9	4 805
Vuodeosasto ja palveluasuminen	170 724	0,7	711	1 763 587	5,1	4 130
Kotihoito	2 814	0,0	11	288 498	0,8	675
Perusterveydenhuolto	213 728	0,9	890	791 994	2,3	1 854
Vuodeosasto	199 779	0,9	832	726 822	2,1	1 702
Avohoito	13 949	0,1	58	65 172	0,2	152
Kehitysvammahuolto	0	0,0	0	883 240	2,5	2 068
Muu	245 680	1,0	1 023	688 674	2,0	1 612
	23 488 588	100,0	97 869	34 705 204	100,0	81 277

VANTAA

	YLI 75 000 €		N=91	YLI 50 000 €		N=147
	Yhteensä €	%	Per hlö €	Yhteensä €	%	Per hlö €
Somaattinen erikoissairaanhoito	974 454	11,1	10 708	1 343 408	10,9	9 138
Vuodeosasto	935 091	10,6	10 275	1 285 161	10,5	8 742
Avohoito ja päiväkirurgia	39 363	0,4	433	58 247	0,5	396
Psykiatria	6 925 457	78,6	76 103	8 861 514	72,1	60 282
Vuodeosasto	6 907 495	78,4	75 907	8 748 825	71,2	59 516
Avohoito	17 962	0,2	197	112 689	0,9	766
Vanhustenhoito	672 961	7,6	7 395	1 424 106	11,6	9 687
Vuodeosasto ja palveluasuminen	172 573	2,0	1 896	500 946	4,1	3 408
Kotihoito	500 388	5,7	5 498	923 160	7,5	6 280
Perusterveydenhuolto	37 923	0,4	416	136 168	1,1	926
Vuodeosasto	26 519	0,3	291	105 789	0,9	720
Avohoito	11 404	0,1	125	30 379	0,2	206
Kehitysvammahuolto	3 146	0,0	35	234 719	1,9	1 597
Muu	194 865	2,2	2 141	292 967	2,4	1 992
	8 808 806	100,0	96 800	12 292 881	100,0	83 625

Liitetaulukko 2. Kalliiden diabetespotilaiden kustannukset palveluryhmittäin ja kunnittain.
ESPOO HELSINKI VANTAA

	YLI 75 000 €		N=95	YLI 50 000 €		N=361
	Yhteensä €	%	Per hlö €	Yhteensä €	%	Per hlö €
Somaattinen erikoissairaanhoito	5 117 482	56,1	53 868	11 037 807	44,5	30 575
Vuodeosastohoito	4 611 662	50,6	48 543	9 378 355	37,8	25 978
Avohoito ja päiväkirurgia	505 820	5,5	5 324	1 659 452	6,7	4 596
Psykiatria	399 051	4,4	4 200	1 089 910	4,4	3 019
Vuodeosastohoito	397 713	4,4	4 186	973 251	3,9	2 695
Avohoito	1 338	0,0	14	116 659	0,5	323
Vanhustenhoito	1 777 289	19,5	18 708	7 284 083	29,4	20 177
Vuodeosastohoito ja palveluasuminen	718 301	7,9	7 561	3 566 789	14,4	9 880
Kotihoito	1 058 988	11,6	11 147	3 717 294	15,0	10 297
Perusterveydenhuolto	1 238 139	13,6	13 033	4 076 293	16,4	11 291
Vuodeosastohoito	1 169 543	12,8	12 310	3 806 587	15,4	10 544
Avohoito	68 596	0,8	722	269 706	1,1	747
Kehitysvammahuolto	0	0,0	0	222 913	0,9	617
Muu	584 734	6,4	6 155	1 071 916	4,3	2 969
	9 116 695	100,0	95 965	24 782 922	100,0	68 651

ESPOO

	YLI 75 000 €			YLI 50 000 €		N=64
	Yhteensä €	%	Per hlö €	Yhteensä €	%	Per hlö €
Somaattinen erikoissairaanhoito	*	*	*	1 877 822	42,3	29340
Vuodeosastohoito	*	*	*	1 547 386	34,8	24 177
Avohoito ja päiväkirurgia	*	*	*	330 436	7,4	5 163
Psykiatria	*	*	*	293 740	6,6	4 589
Vuodeosastohoito	*	*	*	292 338	6,6	4 567
Avohoito	*	*	*	1 402	0,0	21
Vanhustenhoito	*	*	*	1 351 554	30,4	21 118
Vuodeosastohoito ja palveluasuminen	*	*	*	571 404	12,9	8 928
Kotihoito	*	*	*	780 150	17,6	12 189
Perusterveydenhuolto	*	*	*	731 407	16,5	11 428
Vuodeosastohoito	*	*	*	653 190	14,7	10 206
Avohoito	*	*	*	78 217	1,8	1 222
Kehitysvammahuolto	*	*	*	57 827	1,3	903
Muu	*	*	*	128 886	2,9	2 013
				4 441 236	100,0	69 394

* lukumäärä alle 30

HELSINKI

	YLI 75 000 €		N=50	YLI 50 000 €		N=213
	Yhteensä €	%	Per hlö €	Yhteensä €	%	Per hlö €
Somaattinen erikoissairaanhoito	2 893 281	62,1	57 865	6 306 618	44,6	29608
Vuodeosastohoito	2 484 331	53,3	49 686	5 187 322	36,7	24 353
Avohoito ja päiväkirurgia	408 950	8,8	8 179	1 119 296	7,9	5 254
Psykiatria	201 880	4,3	4 037	523 790	3,7	2 459
Vuodeosastohoito	200 742	4,3	4 014	413 684	2,9	1 942
Avohoito	1 138	0,0	22	110 106	0,8	516
Vanhustenhoito	459 307	9,9	9 186	3 678 601	26,0	17 270
Vuodeosastohoito ja palveluasuminen	321 043	6,9	6 420	2 265 931	16,0	10 638
Kotihoito	138 264	3,0	2 765	1 412 670	10,0	6 632
Perusterveydenhuolto	862 795	18,5	17 255	2 921 555	20,7	13 716
Vuodeosastohoito	828 286	17,8	16 565	2 792 721	19,7	13 111
Avohoito	34 509	0,7	690	128 834	0,9	604
Kehitysvammahuolto	0	0,0	0	165 085	1,2	775
Muu	244 079	5,2	4 881	549 270	3,9	2 578
	4 661 342	100,0	93227	14 144 919	100,0	66408

VANTAA

	YLI 75 000 €			YLI 50 000 €		N=84
	Yhteensä €	%	Per hlö €	Yhteensä €	%	Per hlö €
Somaattinen erikoissairaanhoito				2 853 366	46,0	33968
Vuodeosastohoito	*	*	*	2 643 646	42,7	31 472
Avohoito ja päiväkirurgia	*	*	*	209 720	3,4	2 497
Psykiatria				272 378	4,4	3 242
Vuodeosastohoito	*	*	*	267 228	4,3	3 181
Avohoito	*	*	*	5 150	0,1	61
Vanhustenhoito				2 253 928	36,4	26 832
Vuodeosastohoito ja palveluasuminen	*	*	*	729 454	11,8	8 684
Kotihoito	*	*	*	1 524 474	24,6	18 148
Perusterveydenhuolto				423 328	6,8	5 039
Vuodeosastohoito	*	*	*	360 675	5,8	4 294
Avohoito	*	*	*	62 653	1,0	745
Kehitysvammahuolto	*	*	*	0	0,0	0
Muu	*	*	*	393 760	6,4	4 687
				6 196 760	100,0	73 771

* lukumäärä alle 30

Liitetaulukko 3. Kalliiden dementiapotilaiden kustannukset palveluryhmittäin ja kunnittain.
ESPOO HELSINKI VANTAA

	YLI 75 000 €		N=35	YLI 50 000 €		N=220
	Yhteensä €	%	Per hlö €	Yhteensä €	%	Per hlö €
Somaattinen erikoissairaanhoito	1 337 266	37,0	38 207	3 045 504	20,5	13 843
Vuodeosasto	1 315 999	36,4	37 599	2 851 549	19,2	12 961
Avohoito ja päiväkirurgia	21 267	0,6	607	193 955	1,3	881
Psykiatria	485 563	13,4	13 873	1 665 884	11,2	7 572
Vuodeosasto	485 434	13,4	13 869	1 663 110	11,2	7 559
Avohoito	129	0,0	3	2 774	0,0	12
Vanhustenhoito	748 616	20,7	21 389	6 219 344	41,9	28 269
Vuodeosasto ja palveluasuminen	416 606	11,5	11 903	4 387 472	29,5	19 943
Kotihoito	332 010	9,2	9 486	1 831 872	12,3	8 326
Perusterveydenhuolto	353 151	9,8	10 090	2 841 608	19,1	12 916
Vuodeosasto	334 787	9,3	9 565	2 690 299	18,1	12 228
Avohoito	18 364	0,5	524	151 309	1,0	687
Kehitysvammahuolto	0	0,0	0	0	0,0	0
Muu	689 391	19,1	19 696	1 085 201	7,3	4 932
	3 613 987	100,0	103 257	14 857 541	100,0	67 534

ESPOO

	YLI 75 000 €			YLI 50 000 €		N=39
	Yhteensä €	%	Per hlö €	Yhteensä €	%	Per hlö €
Somaattinen erikoissairaanhoito	*	*	*	560 867	20,4	14 381
Vuodeosasto	*	*	*	535 985	19,5	13 743
Avohoito ja päiväkirurgia	*	*	*	24 882	0,9	638
Psykiatria				428 196	15,5	10 979
Vuodeosasto	*	*	*	427 838	15,5	10 970
Avohoito	*	*	*	358	0,0	9
Vanhustenhoito				900 013	32,7	23 077
Vuodeosasto ja palveluasuminen	*	*	*	518 611	18,8	13 297
Kotihoito	*	*	*	381 402	13,8	9 779
Perusterveydenhuolto				863 497	31,3	22 140
Vuodeosasto	*	*	*	816 461	29,6	20 934
Avohoito	*	*	*	47 036	1,7	1 206
Kehitysvammahuolto	*	*	*	0	0,0	0
Muu	*	*	*	2 893	0,1	74
				2 755 466	100,0	70 653

* lukumäärä alle 30

HELSINKI

	YLI 75 000 €			YLI 50 000 €			N=142
	Yhteensä €	%	Per hlö €	Yhteensä €	%	Per hlö €	Per hlö €
Somaattinen erikoissairaanhoito				1 317 231	14,4		9276
Vuodeosasto	*	*	*	1 171 196	12,8		8 247
Avohoito ja päiväkirurgia	*	*	*	146 035	1,6		1 028
Psykiatria				682 587	7,5		4 806
Vuodeosasto	*	*	*	681 527	7,5		4 799
Avohoito	*	*	*	1 060	0,0		7
Vanhustenhoito				4 364 947	47,9		30 739
Vuodeosasto ja palveluasuminen	*	*	*	3 381 307	37,1		23 812
Kotihoito	*	*	*	983 640	10,8		6 927
Perusterveydenhuolto				1 826 525	20,0		12 862
Vuodeosasto	*	*	*	1 740 225	19,1		12 255
Avohoito	*	*	*	86 300	0,9		607
Kehitysvammahuolto	*	*	*	0	0,0		0
Muu	*	*	*	929 116	10,2		6 543
				9 120 406	100,0		64228

VANTAA

	YLI 75 000 €			YLI 50 000 €			N=39
	Yhteensä €	%	Per hlö €	Yhteensä €	%	Per hlö €	Per hlö €
Somaattinen erikoissairaanhoito				1 167 405	39,2		29933
Vuodeosasto	*	*	*	1 144 368	38,4		29 343
Avohoito ja päiväkirurgia	*	*	*	23 037	0,8		591
Psykiatria				555 099	18,6		14 233
Vuodeosasto	*	*	*	553 744	18,6		14 199
Avohoito	*	*	*	1 355	0,0		34
Vanhustenhoito				954 383	32,0		24 471
Vuodeosasto ja palveluasuminen	*	*	*	487 553	16,4		12 501
Kotihoito	*	*	*	466 830	15,7		11 970
Perusterveydenhuolto				151 585	5,1		3 886
Vuodeosasto	*	*	*	133 613	4,5		3 426
Avohoito	*	*	*	17 972	0,6		460
Kehitysvammahuolto	*	*	*	0	0,0		0
Muu	*	*	*	153 192	5,1		3 928
				2 981 664	100,0		76453

* lukumäärä alle 30

Liitetaulukko 4. Somaattisessa erikoissairaanhoidossa käyneiden kalliiden potilaiden palveluiden käyttö ja kustannukset palveluryhmittäin ja kunnittain.

HELSINKI, ESPOO, VANTAA						
	YLI 75 000 EUROA		YLI 50 000 EUROA		KAIKKI	
	%	€	%	€	%	€
Somaattinen erikoissairaanhoido	100,0	36 376 011	100,0	71 095 849	100,0	480 573 010
Vuodeosastohoito	100,0	34 037 252	100,0	64 227 859	100,0	384 713 261
Avohoito ja päiväkirurgia	88,2	2 338 759	94,1	6 867 990	94,4	95 859 749
Psykiatria	25,6	3 250 866	21,0	6 707 894	7,9	26 179 114
Vuodeosastohoito	12,9	3 099 654	12,5	6 098 387	2,5	19 859 896
Avohoito	17,8	151 212	13,3	609 507	6,5	6 319 218
Vanhustenhoito	35,1	3 634 655	52,6	19 773 689	11,6	69 564 600
Vuodeosastohoito ja palveluasuminen	18,3	1 526 675	31,9	11 305 145	3,4	37 999 542
Kotihoito	28,6	2 107 980	41,0	8 468 544	10,2	31 565 058
Perusterveydenhuolto	75,7	4 806 108	86,6	18 798 705	85,2	97 594 550
Vuodeosastohoito	44,5	4 612 385	59,8	17 927 210	9,7	62 501 623
Avohoito	65,4	193 723	76,1	871 495	83,9	35 092 927
Kehitysvammahuolto	0,0	0	1,5	1 302 987	0,2	2 008 990
Muu	32,9	1 441 256	37,5	3724790	32,9	17 183 462

ESPOO						
	YLI 75 000 EUROA		YLI 50 000 EUROA		KAIKKI	
	%	€	%	€	%	€
Somaattinen erikoissairaanhoido	100,0	8 427 725	100,0	14 885 465	100,0	106 925 153
Vuodeosastohoito	100,0	7 849 634	100,0	13 276 584	100,0	84 528 180
Avohoito ja päiväkirurgia	88,7	578 091	94,4	1 608 881	93,8	22 396 973
Psykiatria	15,5	575 617	17,8	1 522 521	7,3	5 233 563
Vuodeosastohoito	12,4	569 748	14,0	1 387 502	1,8	3 697 287
Avohoito	7,2	5 869	7,8	135 019	6,3	1 536 276
Vanhustenhoito	39,2	383 772	53,9	3 218 515	10,1	11 511 283
Vuodeosastohoito ja palveluasuminen	12,4	164 742	26,8	1 998 835	2,0	6 496 693
Kotihoito	32,0	219 030	40,8	1 219 680	9,0	5 014 590
Perusterveydenhuolto	72,2	888 775	86,0	3 391 270	86,4	21 350 946
Vuodeosastohoito	41,2	838 498	58,9	3 118 830	8,0	11 561 208
Avohoito	68,0	50 277	82,6	272 440	85,8	9 789 738
Kehitysvammahuolto	0,0	0	2,2	350 557	0,2	518 082
Muu	35,1	223 904	39,9	479 446	34,2	3 427 263

HELSINKI						
	YLI 75 000 EUROA		YLI 50 000 EUROA		KAIKKI	
	%	€	%	€	%	€
Somaattinen erikoissairaanhoido	100,0	19 791 687	100	41 265 082	100,0	274 472 952
Vuodeosastohoito	100,0	18 395 477	100,0	37 008 713	100,0	219 458 135
Avohoito ja päiväkirurgia	89,3	1 396 210	95,3	4 256 369	94,7	55 014 817
Psykiatria	27,3	1 321 908	20,5	3 360 184	8,8	15 998 538
Vuodeosastohoito	10,3	1 197 744	11,6	2 980 483	2,9	12 335 952
Avohoito	21,3	124 164	13,6	379 701	7,0	3 662 586
Vanhustenhoito	30,4	1 268 156	52,2	11 237 940	12,5	42 242 492
Vuodeosastohoito ja palveluasuminen	15,4	686 078	31,3	6 676 320	3,8	21 420 278
Kotihoito	24,9	582 078	41,9	4 561 620	11,2	20 822 214
Perusterveydenhuolto	79,4	3 417 491	88,6	13 682 274	84,5	64 691 835
Vuodeosastohoito	54,5	3 325 841	68,0	13 252 138	12,6	45 678 574
Avohoito	64,4	91 650	73,9	430 136	82,4	19 013 261
Kehitysvammahuolto	0,0	0	1,2	607 231	0,1	1 015 476
Muu	38,3	525 866	37,2	2 115 417	31,6	10 224 484

VANTAA

	YLI 75 000 EUROA		YLI 50 000 EUROA		KAIKKI	
	%	€	%	€	%	€
Somaattinen erikoissairaanhoito	100,0	8 156 597	100,0	14 945 300	100,0	99 174 904
Vuodeosasto	100,0	7 792 140	100,0	13 942 561	100,0	80 726 945
Avohoito ja päiväkirurgia	85,2	364 457	89,8	1 002 739	94,1	18 447 959
Psykiatria	30,4	1 353 338	25,5	1 825 187	6,3	4 947 012
Vuodeosasto	19,1	1 332 161	13,5	1 730 401	2,0	3 826 657
Avohoito	19,1	21 177	17,8	94 786	5,3	1 120 355
Vanhustenhoito	41,7	1 982 726	52,6	5 317 233	10,9	15 810 824
Vuodeosasto ja palveluasuminen	29,6	675 854	38,8	2 629 989	3,9	10 082 570
Kotihoito	33,9	1 306 872	38,5	2 687 244	9,1	5 728 254
Perusterveydenhuolto	70,4	499 838	80,9	1 725 158	85,8	11 551 767
Vuodeosasto	25,2	448 044	35,1	1 556 240	3,9	5 261 840
Avohoito	65,2	51 794	76,6	168 918	85,4	6 289 927
Kehitysvammahuolto	0,0	0	1,8	345 198	0,2	475 431
Muu	37,4	673 258	36,0	1 065 797	34,9	3 531 714

Liitetaulukko 5. Psykiatrisessa hoidossa käyneiden kalliiden potilaiden palveluiden käyttö ja kustannukset palveluryhmittäin ja kunnittain.

HELSINKI, ESPOO, VANTAA

	YLI 75 000 EUROA		YLI 50 000 EUROA		KAIKKI	
	%	€	%	€	%	€
Somaattinen erikoissairaanhoito	49,7	7 942 359	62,1	13 458 246	47,0	57 996 930
Vuodeosasto	24,0	7 478 691	36,7	12 168 136	15,4	39 895 246
Avohoito ja päiväkirurgia	44,8	463 668	57,4	1 290 110	46,3	18 101 684
Psykiatria	100,0	40 049 196	100,0	54 367 985	100,0	163 453 824
Vuodeosasto	87,7	39 781 462	83,3	52 764 873	19,1	114 393 237
Avohoito	28,5	267 734	43,9	1 603 112	91,9	49 060 587
Vanhustenhoito	5,7	735 288	20,4	5 062 630	5,7	29 241 488
Vuodeosasto ja palveluasuminen	4,0	393 702	14,6	2 978 212	2,7	17 107 982
Kotihoito	3,6	341 586	14,8	2 084 418	4,7	12 133 506
Perusterveydenhuolto	28,1	715 182	54,7	3 393 750	82,1	27 037 304
Vuodeosasto	6,5	665 980	19,7	3 131 882	4,0	11 713 126
Avohoito	26,7	49 202	52,6	261 868	81,8	15 324 178
Kehitysvammahuolto	0,2	3 145	0,4	125 035	0,1	239 925
Muu	34,1	525 608	41,3	1 776 295	42,8	19 964 496

ESPOO

	YLI 75 000 EUROA		YLI 50 000 EUROA		KAIKKI	
	%	€	%	€	%	€
Somaattinen erikoissairaanhoito	32,9	657 655	53,5	1 414 962	42,4	10 314 101
Vuodeosasto	19,0	581 114	33,5	1 210 662	15,6	6 654 164
Avohoito ja päiväkirurgia	30,4	76 541	50,6	204 300	41,7	3 659 937
Psykiatria	100,0	6 658 732	100,0	10 036 915	100,0	31 138 391
Vuodeosasto	100,0	6 593 415	91,8	9 640 629	14,4	19 821 798
Avohoito	27,8	65 317	40,6	396 286	94,5	11 316 593
Vanhustenhoito	10,1	77 436	25,9	818 263	3,7	3 079 192
Vuodeosasto ja palveluasuminen	6,3	49 926	17,1	605 449	1,4	2 051 410
Kotihoito	5,1	27 510	14,7	212 814	2,8	1 027 782
Perusterveydenhuolto	32,9	198 152	63,5	767 205	83,5	5 611 206
Vuodeosasto	10,1	189 134	23,5	695 839	2,5	1 883 647
Avohoito	31,6	9 018	62,4	71 366	83,3	3 727 559
Kehitysvammahuolto	0,0	0	0,6	49 430	0,1	79 847
Muu	21,5	122 869	42,9	224 631	42,6	3 596 272

HELSINKI

	YLI 75 000 EUROA		YLI 50 000 EUROA		KAIKKI	
	%	€	%	€	%	€
Somaattinen erikoissairaanhoito	51,1	5 618 118	64,7	9 101 923	49,2	37 204 153
Vuodeosasto	22,0	5 353 349	35,3	8 201 018	14,7	25 172 220
Avohoito ja päiväkirurgia	46,6	264 769	61,2	900 905	48,6	12 031 933
Psykiatria	100,0	25 717 132	100,0	34 118 884	100,0	104 613 989
Vuodeosasto	86,3	25 542 364	82,9	33 106 954	20,3	74 814 601
Avohoito	28,8	174 768	43,9	1 011 930	90,9	29 799 388
Vanhustenhoito	2,2	153 641	17,1	2 622 348	6,3	21 496 062
Vuodeosasto ja palveluasuminen	1,9	152 549	11,6	1 560 504	3,1	12 142 032
Kotihoito	0,6	1 092	13,4	1 061 844	5,3	9 354 030
Perusterveydenhuolto	27,2	448 765	53,3	2 291 987	81,8	18 570 509
Vuodeosasto	6,4	420 427	20,8	2 149 475	5,0	9 171 166
Avohoito	25,2	28 338	50,8	142 512	81,3	9 399 343
Kehitysvammahuolto	0,0	0	0,3	72 459	0,1	141 499
Muu	42,2	247 225	46,6	1 352 878	42,3	12 794 704

VANTAA

	YLI 75 000 EUROA		YLI 50 000 EUROA		KAIKKI	
	%	€	%	€	%	€
Somaattinen erikoissairaanhoito	58,3	1 666 584	61,4	2 941 360	43,9	10 478 676
Vuodeosastohoito	34,0	1 544 227	43,9	2 756 456	18,1	8 068 862
Avohoito ja päiväkirurgia	50,5	122 357	51,9	184 904	42,7	2 409 814
Psykiatria	100,0	7 673 330	100,0	10 212 184	100,0	27 701 441
Vuodeosastohoito	85,4	7 645 682	77,2	10 017 289	20,9	19 756 836
Avohoito	28,2	27 648	47,1	194 895	92,1	7 944 605
Vanhustenhoito	12,6	504 210	25,9	1 622 018	6,2	4 666 233
Vuodeosastohoito ja palveluasuminen	8,7	191 226	21,7	812 258	3,2	2 914 539
Kotihoito	11,7	312 984	19,0	809 760	4,9	1 751 694
Perusterveydenhuolto	27,2	68 264	51,3	334 555	81,3	2 855 587
Vuodeosastohoito	3,9	56 418	12,7	286 567	1,5	658 312
Avohoito	27,2	11 846	49,7	47 988	81,2	2 197 275
Kehitysvammahuolto	1,0	3 145	0,5	3 145	0,1	18 578
Muu	19,4	155 513	23,3	198 785	45,2	3 573 519

Liitetaulukko 6. Vanhustenhuollon vuodeosastohoidossa olleiden kalliiden potilaiden palveluiden käyttö ja kustannukset palveluryhmittäin ja kunnittain.

HELSINKI, ESPOO, VANTAA

	YLI 75 000 EUROA		YLI 50 000 EUROA		KAIKKI	
	%	€	%	€	%	€
Somaattinen erikoissairaanhoito	90,3	3 430 758	93,2	10 294 594	57,6	27 007 670
Vuodeosastohoito	54,8	3 099 408	57,3	9 145 802	20,7	21 583 869
Avohoito ja päiväkirurgia	89,0	331 350	91,4	1 148 792	56,9	5 423 801
Psykiatria	12,9	502 119	15,0	2 208 965	8,6	10 550 685
Vuodeosastohoito	8,4	500 121	12,1	2 199 693	7,1	10 439 455
Avohoito	4,5	1 998	4,0	9 272	2,2	111 230
Vanhustenhoito	100,0	8 159 711	100,0	35 961 433	100,0	337 198 868
Vuodeosastohoito ja palveluasuminen	100,0	4 192 517	100,0	26 708 413	100,0	310 055 108
Kotihoito	71,0	3 967 194	60,7	9 253 020	38,7	27 143 760
Perusterveydenhuolto	96,1	1 626 560	94,4	9 898 963	66,4	29 056 937
Vuodeosastohoito	41,3	1 496 798	56,5	9 100 580	20,0	24 808 015
Avohoito	91,6	129 762	86,6	798 383	63,4	4 248 922
Kehitysvammahuolto	0,0	0	0,0	0	0,0	10 365
Muu	32,3	751 150	35,0	1 659 152	31,8	3 439 816

ESPOO

	YLI 75 000 EUROA		YLI 50 000 EUROA		KAIKKI	
	%	€	%	€	%	€
Somaattinen erikoissairaanhoito	87,5	524 961	87,8	1 452 012	50,7	3 396 674
Vuodeosastohoito	37,5	448 356	58,1	1 297 706	22,7	2 793 609
Avohoito ja päiväkirurgia	87,5	76 605	85,8	154 306	50,0	603 065
Psykiatria	15,6	207 343	19,6	763 421	7,7	1 634 569
Vuodeosastohoito	12,5	207 208	18,9	763 156	6,7	1 619 918
Avohoito	3,1	135	1,4	265	1,6	14 651
Vanhustenhoito	100,0	1 885 726	100,0	5 788 625	100,0	42 766 318
Vuodeosastohoito ja palveluasuminen	100,0	627 532	100,0	3 624 785	100,0	38 356 822
Kotihoito	75,0	1 258 194	55,4	2 163 840	31,2	4 409 496
Perusterveydenhuolto	96,9	472 877	96,6	1 744 333	84,0	5 146 988
Vuodeosastohoito	31,3	440 951	55,4	1 520 071	25,3	4 173 358
Avohoito	96,9	31 926	95,9	224 262	82,7	973 630
Kehitysvammahuolto	0,0	0	0,0	0	0,0	0
Muu	31,3	1 914	52,0	104 863	46,5	500 700

HELSINKI

	YLI 75 000 EUROA		YLI 50 000 EUROA		KAIKKI	
	%	€	%	€	%	€
Somaattinen erikoissairaanhoito	100,0	1 760 327	96,3	5 922 133	58,4	16 681 217
Vuodeosastohoito	60,9	1 557 846	53,9	5 107 835	17,3	12 591 210
Avohoito ja päiväkirurgia	98,4	202 481	94,8	814 298	58,0	4 090 007
Psykiatria	9,4	184 712	11,6	959 409	8,3	7 712 516
Vuodeosastohoito	7,8	184 648	10,6	955 516	7,3	7 648 184
Avohoito	1,6	64	1,7	3 893	1,6	64 332
Vanhustenhoito	100,0	2 668 248	100,0	22 137 909	100,0	252 718 689
Vuodeosastohoito ja palveluasuminen	100,0	2 366 268	100,0	19 326 555	100,0	236 951 679
Kotihoito	65,6	301 980	60,1	2 811 354	39,8	15 767 010
Perusterveydenhuolto	95,3	972 457	93,4	7 481 669	60,7	21 832 775
Vuodeosastohoito	60,9	914 188	65,3	7 026 011	20,6	19 146 253
Avohoito	85,9	58 269	82,2	455 658	57,0	2 686 522
Kehitysvammahuolto	0,0	0	0,0	0	0,0	5 141
Muu	25,0	71 780	31,8	363 108	30,0	1 431 387

VANTAA

	YLI 75 000 EUROA		YLI 50 000 EUROA		KAIKKI	
	%	€	%	€	%	€
Somaattinen erikoissairaanhoito	81,4	1 145 468	87,6	2 920 446	59,4	6 929 777
Vuodeosastohoito	57,6	1 093 205	67,7	2 740 259	38,5	6 199 049
Avohoito ja päiväkirurgia	79,7	52 263	84,9	180 187	57,9	730 728
Psykiatria	15,2	110 061	22,0	486 134	10,8	1 203 597
Vuodeosastohoito	6,8	108 264	11,3	481 020	6,3	1 171 351
Avohoito	8,5	1 797	13,4	5 114	5,8	32 246
Vanhustenhoito	100,0	3 605 736	100,0	8 034 897	100,0	41 713 860
Vuodeosastohoito ja palveluasuminen	100,0	1 198 716	100,0	3 757 071	100,0	34 746 606
Kotihoito	74,6	2 407 020	66,7	4 277 826	40,0	6 967 254
Perusterveydenhuolto	96,6	181 223	95,7	672 958	81,8	2 077 172
Vuodeosastohoito	25,4	141 658	29,0	554 497	11,4	1 488 403
Avohoito	94,9	39 565	93,5	118 461	81,0	588 769
Kehitysvammahuolto	0,0	0	0,0	0	0,1	5 224
Muu	40,7	677 456	31,7	1 191 180	28,0	1 507 728